

Hanna Turunen

Kielitaidon vaikutus maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen

Sosionomi (AMK)

Sosionomikoulutus

Kevät 2025

KAMK • University
of Applied Sciences

Tiivistelmä

Tekijä: Turunen Hanna

Työn nimi: Kielitaidon vaikutus maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen

Tutkintonimike: Sosionomi (AMK)

Asiasanat: maahanmuuttajat, kotoutuminen, kielitaito, yksinäisyys

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, millainen vaikutus kielitaidolla on maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen Euroopan sosiaalirahaston rahoittaman Flow – suomea ja sosiaalisia taitoja työelämään työllisyys-hankkeen toimeksi antamana. Korostuneen suomen kielen opetustarpeen myötä hankeorganisaatiossa haluttiin ymmärtää lisää kielitaidon vaikutuksesta maahanmuuttajan hyvinvointiin, sekä käyttää saatua tietoa toiminnan entistä tavoitteellisempaan ja jäsenllympään suunnitteluun ja toteutukseen. Tässä opinnäytetyössä käytetyt käsitteet rajoittuvat siten maahanmuuttajiin, kotoutumiseen, kielitaitoon ja yksinäisyyteen. Tutkimus toteutettiin narratiivisena kirjallisuuskatsauksena, jossa toteutuivat tiedonhaun, sisältöanalyysin ja tiedon käsitteellistämisen vaiheet. Kuusi empiiristä alkuperäistutkimusta sisältävä aineisto kerättiin tekoälyavusteista Semantic Scholar- tietokantaa hyödyntäen.

Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen tuloksena todettiin, että maahanmuuttajan paikallisen kielen taitotaso vaikuttaa koettuun yksinäisyyteen eri tavoin. Kielitaidon ollessa olematon yksinäisyys kietoutuu yhteen matalan koulutustason ja työttömyyden kautta yksin asumisen korostaessa sen vaikutuksia. Heikko kielitaito puolestaan voi tuottaa jo edellistä vaihetta syvempää ymmärrystä kulttuurisista eroista, ja yksilö voi kokea yksinäisyyttä ennen muuta oman sosiaalisen eristäytymisensä kautta. Verrattain hyväkään kielitaito ei vähennä yksinäisyyden kokemuksia, vaan hyvän kielitaidon omaavat kokevat yksinäisyyttä etenkin, jos heillä on homogeeninen sosiaalinen verkosto tai he asuvat etnisesti tiheillä alueilla. Erinomaisesti paikallista kieltä puhuvilla puolestaan voi olla sellaisia puutteita puhekielen tai paikallisten ilmaisujen osaamisessa, jotka lisäävät ulkopuolisuuden tunnetta tilanteissa, joissa sitä ei odottaisi kokevan. Myös parisuhde maahanmuuton syynä lisää yksinäisyyden kokemuksia myös erinomaisesti paikallista kieltä puhuvilla. Huomatavaa oli, että olematon tai heikko kielitaito vaikuttaa tuottavan sosiaalista yksinäisyyttä, kun taas hyvä tai erinomainen kielitaito tuottaa hienovaraisempaa emotionaalista yksinäisyyttä.

Tässä opinnäytetyössä syntynyttä tietoa voidaan hyödyntää Flow- suomea ja sosiaalisia taitoja työelämään työllisyys-hankkeessa monin eri tavoin. Tulosten avulla voidaan muotoilla hankkeen tarjoamaa kielen opetusta ja sosiaalisten kohtaamisten määrää ja laatua asiakkaiden kotoutumista ja hyvinvointia tukevalla tavalla. Esimerkiksi suomen kielen opetusta voidaan kohdentaa asiakkaan taitotaso huomioiden, ja sosiaalisten kontaktien luomista voidaan tukea esimerkiksi kantasuomalaisia ja maahanmuuttajia yhdistävän työparityöskentelyn avulla.

Opinnäytetyön aineistoa hankkiessa havaittiin, että saatavilla on vielä verrattain vähän maahanmuuttajan kielitaidon vaikutuksiin, ja etenkin yksinäisyyteen tai hyvinvointiin, kohdistuvaa empiiristä alkuperäistutkimusta niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Maahanmuuton lisääntyessä maahanmuuttajat ovat tärkeä tutkimuksen kohderyhmä myös kansanterveydellisestä näkökulmasta. Lisäksi voitaisiin tutkia, millaisia vaikutuksia kantaväestön asenteilla on maahanmuuttajien kotoutumisen tai kielitaidon kehittymisen edistämisessä.

Abstract

Author: Turunen Hanna

Title of the Publication: The Impact of Language Proficiency on the Loneliness Experienced by Immigrants

Degree Title: Bachelor of Social Services

Keywords: immigrant, social integration, language skills, loneliness

This thesis examined the impact of language proficiency on the loneliness experienced by immigrants as part of the Flow – Finnish Language and Social Skills for Working Life- employment project, funded by the European Social Fund. Due to the pronounced need for Finnish language education, the project organization sought to gain a deeper understanding of the impact of language proficiency on immigrants' well-being, and to use this knowledge for more structured and goal-oriented planning and implementation of the project. Consequently, the concepts used in this thesis were limited to immigration, integration, language proficiency, and loneliness. The study was conducted as a narrative literature review, encompassing the stages of information retrieval, content analysis, and conceptualization. The data, consisting of six empirical original studies, was collected using the AI-assisted Semantic Scholar database.

The results of the narrative literature review indicated that an immigrant's proficiency in the local language affects perceived loneliness in different ways. When language skills are entirely absent, loneliness is intertwined with a low level of education and unemployment, with living alone further amplifying its effects. Weak language skills, on the other hand, may lead to a deeper understanding of cultural differences, with individuals primarily experiencing loneliness due to their own social isolation. Even relatively good language skills do not necessarily reduce feelings of loneliness; individuals with strong language proficiency may still experience loneliness, particularly if they have a homogeneous social network or reside in ethnically dense areas. Meanwhile, immigrants who speak the local language fluently may still struggle with spoken language nuances or local expressions, which can contribute to feelings of exclusion in unexpected situations. Additionally, moving to a country due to a relationship can increase feelings of loneliness, even among those who speak the local language proficiently. Notable was, that non-existing or poor language skills seem to result in social loneliness, whereas good or excellent were connected to emotional loneliness.

The findings of this thesis can be utilized in the Flow – employment project in various ways. The results can help shape the project's language instruction and the quantity and quality of social interactions to better support immigrants' integration and well-being. For instance, Finnish language teaching can be tailored according to the participants' skill levels, and the creation of social connections can be encouraged through initiatives such as pairing native Finns with immigrants in collaborative work settings.

During the data collection process, it was observed that there is still relatively little empirical research available on the impacts of immigrants' language proficiency, particularly in relation to loneliness and well-being, both in Finland and globally. As immigration increases, immigrants remain an important target group for research, also from a public health perspective. Additionally, future studies could explore the impact of the attitudes of the native population on immigrants' integration and language development.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat.....	3
2.1	Maahanmuuttajat	3
2.2	Kotoutuminen	5
2.3	Kielitaito	7
2.4	Yksinäisyys.....	8
2.5	Tämän opinnäytetyön teoreettisten käsitteiden keskinäisiä suhteita.....	10
3	Opinnäytetyön toimeksiantaja, tarkoitus ja tutkimuskysymys	12
3.1	Opinnäytetyön toimeksiantaja.....	12
3.2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys.....	13
4	Opinnäytetyön toteuttaminen	14
4.1	Tutkimusmenetelmä	14
4.1.1	Kirjallisuuskatsaus metodina	14
4.1.2	Kirjallisuuskatsauksen tyypit.....	15
4.1.3	Kirjallisuuskatsauksen prosessi	16
4.1.4	Alkuperäistutkimukset ja muut lähteet	17
4.2	Tiedonhaun prosessi tässä tutkimuksessa	18
4.3	Aineiston käsittely ja analysointi.....	20
5	Tutkimuksen tulokset	27
6	Johtopäätökset	32
6.1	Tulosten hyödyntäminen Flow – suomea ja sosiaalisia taitoja työelämään- työllisyys Hankkeessa	33
6.2	Tutkimuksen laadun varmistaminen.....	35
6.3	Työelämäyhteistyön onnistuminen.....	37
6.4	Aiheita jatkotutkimukseen	37
	Lähteet	39
	Liitteet	

1 Johdanto

Edellisessä työssäni opetin jonkin aikaa suomen kieltä maahanmuuttajille, joista osa oli ollut Suomessa vasta muutamia kuukausia ja osa jo useita vuosia. Heidän kielitaitonsa oli vaihteleva, osa pystyi käymään monimutkaisiakin keskusteluja, osa pärjäsi suomella arkisissa tilanteissa ja loput osasivat vasta muutamia sanoja. Suomessa oloajan kestolla ei tuntunut juuri olevan vaikutusta henkilön kielitaitoon, sillä ryhmäläisistä parhaiten suomea puhui vuoden täällä asunut henkilö. Kielen opetteluun lomassa kävimme myös mielenkiintoisia keskusteluja tästä kylmästä maasta ja sen kulttuurista. Huomion arvoista oli, että motivaatiosta huolimatta kenelläkään ei ollut suomalaisia ystäviä, ja uutta kieltä puhuttiin lähinnä koulussa tai asioita hoitaessa.

Opetuspestin päättyessä jäin pohtimaan miten hyvin ryhmän jäsenet olivat integroituneet Suomeen, miten kotona he tunsivat täällä olevansa ja millaisia vaikutuksia kielitaidolla tai sen puutteella kotoutumisen prosessiin oli. Oliko hyvästä kielitaidosta ollut heille hyötyä esimerkiksi työtai opiskelupaikan saamisen muodossa, tai oliko se mahdollistanut sosiaalisen verkoston laajenemisen? Vastaavasti oliko puutteellinen kielitaito suojannut esimerkiksi rasismilta tai muulta torjunnalta? Koska ryhmäläisillä oli selkeitä toiveita saada lisää ystäviä, pohdin myös, voiko puutteellisesta kielitaidosta aiheutua yksinäisyyden kokemuksia? Vaikuttaako kielitaito maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen, ja jos vaikuttaa, miten? Kun opinnäytetyön aika opinnoissani sitten tuli, päätin lähteä etsimään vastauksia näihin kysymyksiin.

Vaikka aihe opinnäytetyölle valikoituikin omasta mielenkiinnostani käsin, sillä on Suomessa myös yhteiskunnallista merkitystä. Työ- ja elinkeinoministeriön (2024) mukaan kotouttamispolitiikassa tulee huomioida työmarkkinoiden ja digitalisaation muutos, jonka myötä työmarkkinoilta katoaa erityisesti matalaa osaamista vaativia rutiininomaisia työtehtäviä. Työmarkkinoille syntyvät uudet työtehtävät sen sijaan vaativat korkeaa osaamista sekä hyviä kielellisiä ja viestinnällisiä taitoja ongelmanratkaisukyvyyn ohella. Näin ollen maahanmuuttajat ovat tulevaisuuden työmarkkinoilla erityisen haavoittuvassa asemassa, koska puutteellinen kielitaito sekä ennakkoluulot ulkomailla hankittua osaamista ja koulutusta kohtaan heikentävät heidän asemaansa. Työ- ja elinkeinoministeriö (2024) perääkin, että kotoutumis-, työllistymis- ja koulutuspolitiikan tulisi vastata näihin haasteisiin tutkintotavoitteisella koulutuksella, digitaitoja kehittämällä, kielen opetusta lisäämällä, elinikäisellä oppimisella, koulutuksen ja työskentelyn yhdistämisellä sekä palkkatuetun työn laajentamisella.

Koska maahanmuuton parissa tehty työ on yksi sosionomin mahdollisista urapoluista, koin tärkeäksi ymmärtää miten maahanmuutto, kotoutuminen ja kielitaito liittyvät toisiinsa. Tässä opinnäytetyössä tutkin kielitaidon vaikutusta maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen. Käytössäni oleva aineisto on kansainvälinen, vaikka kolme kuudesta lähdetutkimuksesta sijoittuukin Suomeen. Toteutin tutkimuksen narratiivisena kirjallisuuskatsauksena, joka perustuu aiheen tutkimuskirjallisuuteen. Tutkimusmenetelmänä kirjallisuuskatsaus on systemaattinen, täsmällinen ja toistettavissa oleva menetelmä, jolla pyritään tunnistamaan, arvioimaan ja yhdistämään aiempia korkealaatuisia tutkimustuloksia uuden tiedon muodostamiseksi. (Salminen, 2023, 33).

Lähtökohtaisesti ajattelin, että riittäväällä kielitaidolla on positiivinen vaikutus maahanmuuttajan kotoutumisprosessiin, sillä kielitaito on yhteydessä koulutukseen, työelämään, kommunikointiin, arvoihin, tapoihin ja siten kotoutumiseen (THL, 2024a). Ehkä kielitaito on mahdollistanut työ- tai opiskelupaikan ja sitä kautta tukevamman kiinnittymisen uuteen yhteiskuntaan. Toisaalta kielitaito on voinut mahdollistaa sosiaalisen verkoston laajenemisen, jolloin yhteys uuteen asuinmaahan tuo myös emotionaalista turvaa. Joillekin kielitaito on voinut mahdollistaa sellaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia, joita lähtömaassa ei ole ollut.

Tutkimukseni edetessä pääsin rajaamaan sen tarkemmin koskemaan kielitaidon vaikutusta maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen löytäessäni riittävästi laadukkaita alkuperäistutkimuksia, joista kielitaidon ja yksinäisyyden välisiä yhteyksiä pääsi tulkitsemaan. Ryhtyessäni analysoimaan aineistoani oletin, että kielitaidolla on ilman muuta positiivinen, rikastava vaikutus maahanmuuttajan sosiaaliseen verkostoon. Tuntui jopa itsestään selvältä, että hyvin paikallista kieltä osaava henkilö kokisi vähemmän yksinäisyyttä, kuin vaikkapa ummikkona uudessa kotimaassa asuva. Johtopäätöksiä muodostaessani jouduin ravistelemaan tätä mielikuvaa, sillä kielitaidon ja yksinäisyyden yhteydet eivät ole näin yksioikoiset. Kielitaito vaikuttaakin koettuun yksinäisyyteen monimuotoisilla tavoilla, joiden mekanismit näyttävät riippuvan siitä, kuinka hyvin yksilö osaa paikallista kieltä.

2 Teoreettiset lähtökohdat

Opinnäytetyöni keskeisiä teemoja ovat maahanmuuttajat, kotoutuminen, kielitaito ja yksinäisyys. Tässä luvussa kuvaan näitä teoreettisia lähtökohtia ennen muuta käsitteinä. Koska toteutin työni kirjallisuuskatsauksena, saattoi lähdeaineistossani olla myös muita aiheeseen liittyviä käsitteitä ja viitekehyksiä. Päädyin kuitenkin rajaamaan ne pois, ja keskittymään oman tutkimuksen ja johtopäätösten muodostamisen kannalta oleellisiin teemoihin.

2.1 Maahanmuuttajat

Maahanmuuton trendi on muuttunut viimeisten vuosikymmenten aikana koskien maahanmuuttajien lähtö- ja kohdemaita sekä maahanmuuton volyymia ja tyyppejä. Globaalisti yli 70% maahanmuuttajista ovat työkäisiä ja puolet on naisia. (Elfadl, Lilja, Skogberg, Selling & Castaneda, 2020). Maahanmuutosta on tullut niin dynaaminen ja laajalle levinnyt prosessi, että se on nykyään keskeinen teema useimpien maiden hallitusten ja lainsäätäjien agendalla. Maahanmuutto on kiihtynyt erityisesti 2000-luvulla, ja nykyään ei olekaan enää tarvetta pohtia sallitaanko maahanmuutto vai ei. Sen sijaan on tärkeämpää tarkastella, miten sitä hallitaan siten, että sen positiiviset vaikutukset esimerkiksi työmarkkinoihin korostuvat ja negatiiviset vaikutukset vaikkapa edullisen asumisen saatavuuteen minimoidaan. Yksilötasolla maahanmuutto on monimutkainen prosessi, jolla on suuri vaikutus paitsi yksilön, koko hänen perheensä elämään. Se voi olla avain uusiin mahdollisuuksiin ja taloudelliseen turvallisuuteen, mutta toisaalta se voi olla perheitä erottava ja yksinäisyyttä aiheuttava tekijä. (Robila, 2009, 1–4).

Koska teeman avaaminen globaalina ilmiönä on liian laaja tässä opinnäytetyössä kuvattavaksi, keskityn tässä alaluvussa kuvaamaan esimerkin omaisesti maahanmuuton syitä Suomessa. Terveystieteiden ja hyvinvointilaitoksen (2024a) mukaan maahanmuuttajalla viitataan henkilöön, joka on muuttanut maasta toiseen. Suomen kontekstissa tämä tarkoittaa yleensä ulkomailla syntyneitä henkilöitä, jotka muuttavat Suomeen esimerkiksi perhesyiden, työn, opiskelun tai lähtömaan tilanteesta johtuvan pakolaisuuden vuoksi. Yleisesti pakolaiseksi käsitetään henkilö, joka on joutunut pakenemaan kotiseudultaan saadakseen turvapaikan muualta tai, jolla on jo kohdemassaan suojeluperusteinen oleskelulupa. Tällöin ensin mainittu on statukseltaan turvapaikanhakija, mikäli

hänellä on kotimaassaan perusteltua aihetta pelätä tulevansa vainotuksi esimerkiksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ihmisryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi tai muutoin joutuvansa vaaraan asuinmaassaan.

Vaikka monelle voi maahanmuutosta tulla ensimmäisenä mieleen juuri turvapaikan hakeminen, se on vasta neljänneksi yleisin syy tulla Suomeen. Vuonna 2023 Suomessa jätettiin 5372 turvapaikkahakemusta, joista myönteisiä päätöksiä tehtiin 1571 kohdalla. Lisäksi Suomeen saapui 1342 kiintiöpakolaista. Turvapaikanhakijat koostuivat yli 20 kansalaisuudesta, mutta suurin osa heistä on Syyrian, Somalian tai Jemenin kansalaisia. (Maahanmuuttovirasto, 2024).

Eniten oleskelulupahakemuksia Suomessa vuonna 2023 tehtiin perhesyillä. Ennätykselliset 21 583 hakemusta kertovat riippuvuussuhteesta muihin maahanmuuton syihin, sillä perhesidehakemusten määrä on noussut työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten määrän kasvaessa. Vuonna työperusteisia oleskelulupahakemuksia tehtiin 16 999 (myönteisiä päätöksiä 15 081), mikä on historiallisessa vertailussa korkea määrä. Työperusteisuuden taustalla ovat esimerkiksi Suomen työvoimapula ja toisaalta yritysten kansainvälisten rekrytointimenetelmien kehittyminen. Eniten työperusteisia oleskeluhakemuksia tekivät Filippiinien, Venäjän, Intian ja Kiinan kansalaiset. Opiskelijoiden oleskelulupahakemukset ovat kovassa nousussa, ja niitä jätettiin vuonna 2023 12 867 (myönnettyjä oleskelulupia 12 795). Hakemusten määrään vaikuttavat opiskelijoita ja tutkijoita koskevat lainsäädännön muutokset sekä oppilaitosten kansainvälisille opiskelijoille suunnattujen koulutusten lisääntyminen. (Maahanmuuttovirasto, 2024).

Suomeen ei haeta vain oleskelulupia, vaan kasvava joukko haluaa myös jatkaa täällä asumista. Pysyviä oleskelulupia vuonna 2023 myönnettiin 16 255 henkilölle, Suomen kansalaisuus 13 077 henkilölle. Edellä mainitut määrät ovat Euroopan Unionin sisäisessä vertailussa maltillisia, mutta alueelle kohdistuvan maahanmuuttopaineen odotetaan jatkuvan korkeana ja kohdistuvan ajallaan myös Suomeen. Tärkeää pohdintaa onkin, millä tavoin huolehdimme tämän kasvavan joukon asettumisesta Suomeen niin, että he voivat kokea itsensä osalliseksi yhteiskuntaan ja menestyä täällä itselleen sopivalla tavalla. (Maahanmuuttovirasto, 2024).

2.2 Kotoutuminen

Vaikka opinnäytetyöni ei varsinaisesti käsittelekään assimilaatiota eli kotoutumista, on se maahanmuuton tematiikassa niin keskeinen ilmiö, että se ansaitsee tulla tarkastelluksi. Assimilaatiosta, kulttuuriin sulautumisesta, alettiin puhua yhdysvaltalaisessa maahanmuuttotutkimuksessa 1960-luvulla, ja sen tunnistettiin sisältävän kolme lineaarisesti toisiaan seuraavaa vaihetta. Prosessin ensimmäinen vaihe on akkulturaatio, jonka aikana maahanmuuttaja omaksuu uuden kotimaansa kielen ja arvot. Tätä seuraa rakenteellinen akkulturaatio, jolloin maahanmuuttaja ja hänen perheensä pääsevät sisään kantaväestön sosiaalisiin verkostoihin. Viimeiseksi tapahtuu loppuhuipentuma, avioliiton assimilaatio, kun ensimmäisen asteen maahanmuuttajan jälkeläiset avioituvat vapaasti kantaväestöä edustavien henkilöiden kanssa. (Massey & Sanchez, 2010, 3). Sittemmin assimilaation on havaittu olevan paljon edellä kuvattua monimutkaisempi prosessi, johon vaikuttavat maahanmuuttaja oma historia, kokemukset ja ominaisuudet, sekä vastaanotto- maassa tapahtuvat viralliset ja epäviralliset kohtaamiset. Niin ikään maahanmuuttajan koulutustausta, kielitaito, mahdollinen paperittomuus, ihonväri tai maantieteellinen sijoittuminen kohde- maassa ovat tekijöitä, joiden vaikutusta assimilaatioon ei voida ohittaa (Massey & Sanchez, 2010, 5).

Meille assimilaatiota tutumpi termi suomen kielessä on kotoutuminen, joka kääntyy englanniksi 'social integration'. Se tarkoittaa sitä prosessia, jossa ulkomaalaistaustaisesta yksilöstä tulee uuden yhteiskunnan aktiivinen jäsen. Sille läheistä sukua on myös kotouttaminen, joka tarkoittaa niitä säädöksiä ja toimintoja, joilla kotoutumisen prosessi fasilitoidaan. Kotoutuminen ei kuitenkaan tarkoita yhteiskunnan jäsenyyttä vain ulkopuolelta tarkasteltuna ja ohjattuna, vaan onnistuessaan se on myös yksilön subjektiivinen tunne. (Laakkonen, 2022). Kotoutuminen kuvataan siten yleisimmin kaksisuuntaisena prosessina, jossa tavoitellaan maahanmuuttajan kokemusta yhteiskunnan täysivaltaisesta jäsenyydestä. Prosessi sisältää uudessa kotimaassa tarvittavan tiedon ja osaamisen sellaista omaksumista, että maahanmuuttajan on mahdollista tulla aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi ja löytää työtä. (THL, 2024b).

Onnistunutta kotoutumista kuvaa mielestäni hyvin tavalliselta arjelta kuulostava elämä. Yksilö käy töissä, opiskelee tai osallistuu aktiivisesti johonkin yhteiskunnalliseen aktiviteettiin. Hän ymmärtää ja puhuu uuden kotimaansa kieltä, hänellä on siellä ystäviä tai muita sosiaalisia kontakteja,

sekä harrastuksia tai muita aktiivisia tapoja viettää vapaa-aikaa. Hän kokee osallisuutta yhteiskuntaan esimerkiksi äänestäessään tai seuratessaan paikallista mediaa, ja kaiken kaikkiaan hän kokee elämänsä mielekkääksi ja elämänlaatunsa hyväksi. (Elfadl ym., 2020).

Suomessa kotoutuminen on vahvasti sidoksissa valtiollisiin ja kunnallisiin toimiin, eikä niinkään kolmanteen sektoriin tai aktivismiin niin kuin muissa Euroopan maissa (Laakkonen, 2022). Alkuaan 1999 voimaan tulleen kotoutumisen edistämisen lain (Kotoutumislaki 1:1 §) tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista; työllisyyttä tai yrittäjyyttä; osaamista ja työelämävalmiuksia; yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä hyvinvointia ja mielenterveyttä. Yhteiskunnallisella tasolla tarkoituksena on edistää tarpeellisten ja laadukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta; monialaista yhteistyötä kotoutumista edistävien toimijoiden välillä sekä kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista valtakunnallisen, alueellisen sekä paikallisen muun suunnittelun ja kehittämisen kanssa. Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnan kotoutumishjelmaa (Kotoutumislaki 2:13 §) sekä muina kotoutumista edistävinä palveluina, jotka järjestetään osana työvoimapalveluita, muita kunnallisia peruspalveluita, kansallista koulutusjärjestelmää, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvueluita, Kansaneläkelaitoksen palveluita taikka järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaa (Kotoutumislaki 2:12 §). Yksilötasolla kotoutumista edistävät palvelut sisältävät esimerkiksi ohjausta ja neuvontaa, perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia sekä henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelman. Lisäksi kotoutujalle, joka ei ole iältään oppivelvollinen, kunta järjestää kotoutumiskoulutuksen, joka sisältää suomen tai ruotsin opetuksen lisäksi työelämään, opintoihin ja yhteiskuntaan valmentavia ja ohjaavia elementtejä. (Kotoutumislaki 2:10–2:26 §).

Voidaan siis ajatella, että kotoutuminen on yhteydessä yksilöllisiin hyvinvoinnin, osallisuuden ja toimijuuden kokemuksiin. Kotoutumisen kokemus rakentuu erityisesti edellä mainituissa institutionaalisissa ja ammatillisissa kohtaamisissa vuorovaikutuksessa uuden kotimaan yhteiskunnan kanssa. Rakenteellisilla tekijöillä, kuten lainsäädännöllä ja viranomaiskäytännöllä, luodaan edellytyksiä ja toisaalta ehtoja yhteiskuntaan kuulumisille. Näiden kohtaamisten lisäksi myös epäviralliset kohtaamiset muiden yhteiskunnan tahojen ja jäsenten kanssa kantavat eripainoisia merkityksiä yksilön kotoutumiseen ja hyvinvointiin. (Hiitola, Anis & Turtiainen, 2020). Kotoutumiseen vaikuttavat siis moniulotteiset yksilölliset, sosiaaliset ja ympäristölliset tekijät. Kotoutumista edistävinä tekijöinä pidetään yksilön aktiivisuutta, toiminnallisuutta, yhteisöön sitoutumista ja hänen

sosiaalisia suhteitaan. Onnistuessaan kotoutuminen edistää yksilön terveyttä ja hyvinvointia. (Jung, Thompson & Byun, 2022).

Suomessa eniten maahanmuuttajiin kohdistuvaa lakia kotoutumisen edistämiseksi sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (1:3 §) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa lähtömaasta riippumatta (Kotoutumislaki 1:2.1 §). Olemassa olevasta lainsäädännöstä ja sen näennäisestä tasavertaisuudesta huolimatta on kuitenkin mielenkiintoista pohtia missä määrin kotoutumisen prosessi koskee eri maista tulevia maahanmuuttajia. Laakkosen (2022) mukaan kotoutuminen on prosessi, jonka kohteeksi joutuvat vain Euroopan ulkopuolelta, yleensä Afrikasta tai Lähi-Idästä, tulevat joutuvat. Hän käyttää esimerkkiä, jossa Euroopan sisältä tulleen maahanmuuttajataustaisen rikoksen tekijän kohdalla ei todennäköisesti edes mainittaisi kyseisen yksilön kotoutumista ja sen haasteita, mutta esimerkiksi afrikkalaisen maahanmuuttajan kohdalla pohditaan mikä kotoutumisessa on mennyt vikaan.

Vaikka kotoutumisen tiedetään olevan tärkeää, tieto siihen vaikuttavista tekijöistä ja niiden keskinäisistä suhteista on vielä vähäistä (Elfadl ym., 2020). Suomalaisissa maahanmuuttajiin kohdistuneissa tutkimuksissa on havaittu, että onnistunut kotoutuminen syntyy, kun maahanmuuttajien terveyteen, hyvinvointiin ja osallisuuden kokemuksiin kiinnitetään systemaattista huomiota (Kankaanpää, Eskelinen, Veszteg, Anand, Mäki-Opas, Vaarama & Neuvonen, 2019). Lisäksi kotoutumisen tutkimus korostaa usein, että asuinalueen etnisellä tiheydellä voi olla myös negatiivisia vaikutuksia, jotka syntyvät, kun saman lähtömaan vähemmistöryhmiä keskitetään keskenään samoille asuinalueille. Tutkimustulosten mukaan etnisesti tiheiden alueiden asukkailla on vähemmän resursseja, oman ryhmän ulkopuolisia sosiaalisia kontakteja ja työmahdollisuuksia, jotka siten rajoittavat yksilöiden mahdollisuuksia köyhyydestä ja eristäytyneisyydestä pakenemiseen. (Kempainen, Kempainen, Fokkema, Wrede & Kouvonen, 2023)

2.3 Kielitaito

Kielitaidolle ei ole olemassa yhtä ainoaa teoreettista määritelmää, mutta pääsääntöisesti ajatellaan, että se on jonkin tietyn kielen osaamista. Yksi tapa jäsenellä kielitaitoa yksityiskohtaisemmin on kielitaidon kämmenmalli. Siinä kielitaito määritellään useista osista koostuvaksi kokonaisuudeksi, jossa kämmen kuvaa kielitaitoa. Sormia edustavat sanasto ja rakenteet, puhuminen,

ymmärtäminen, lukeminen sekä kirjoittaminen. Mallissa ajatellaan, että jokainen osa on kytköksissä toiseen, ja osat vaikuttavat siten merkitsevästi toisiinsa. Hyvin toimivassa kämmenessä kämmenosa ja sormet liikkuvat keskenään ja liikuttavat toisiaan, minkä vuoksi käsi voi toimia erilaisissa tilanteissa. Sama koskee kielitaitoa – kun kielitaidon kaikki osat toimivat yhteistyössä erilaisissa käytännön tilanteissa, voidaan sanoa kielen käyttäjällä olevan kielitaitoa. (Nissilä, Martin, Vaarala & Kuukka, 2006).

Kaukon, Alisaaren, Heikkolan ja Haswellin (2022) mukaan uuden kielen oppiminen on monimutkainen ilmiö, johon vaikuttavat erilaiset yksilön psykologiset, sosiaaliset ja kontekstuaaliset tekijät. Tärkeintä kielen oppimisessa on yksilön usko omaan kykyihinsä ja rohkeus käyttää uutta kieltä. Näin yksilö uutta kieltä oppiessaan tekee asioita kielessä, kielen kautta ja kielen avulla. Kotoutumisen kontekstissa tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että oppiessaan elämään uudessa kulttuurissa maahanmuuttaja samalla oppii myös sen kieltä. Sama logiikka toimii myös toiseen suuntaan – kieltä oppiessaan maahanmuuttaja oppii lisää uuden kotimaansa kulttuurista. Parhaimmillaan kotoutuminen ja kielitaito saavat siis voimaa toisistaan, sillä tällöin kotoutumisen edetessä kielitaito karttuu ikään kuin sen sivutuotteena. Toisaalta taas hyvä kielitaito ja sen rohkea käyttäminen edistävät uuteen kotimaan kotoutumista.

Mielenkiintoista on, että kuitenkin pitkään asuminen uudessa kotimaassa ei automaattisesti edistä paikallisen kielen taitoa. Suomessa tehdyn Maahanmuuttajien terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (Maamu) mukaan esimerkiksi 29 % somalilaistaustaisista naisista vastasi omaavansa heikot suomen tai ruotsin kielen taidot, vaikka olisivat asuneet Suomessa jo yli 11 vuotta (Elfadl, 2020).

2.4 Yksinäisyys

Yksinäisyyden tunne on keskeinen osa ihmiskokemusta, minkä vuoksi useimmat ihmiset kokevat yksinäisyyttä jossain vaiheessa elämänsä aikana. Se ilmenee sekä kognitiivisella tasolla, että koettuina voimakkaina tunteina, ja on siten aina yksilöllinen ja monitasoinen kokemus. Siitä huolimatta yksinäisyys voidaan karkeasti jakaa kahteen eri tasoon - sosiaaliseen ja emotionaaliseen yksinäisyyteen. Sosiaalisessa yksinäisyydessä yksilö kokee, ettei hänellä ole riittävästi sosiaalisia verkostoja. Emotionaalinen yksinäisyys puolestaan viittaa tilanteeseen, jossa verkostoja on,

mutta ne eivät ole yksilölle riittävän merkityksellisiä tai läheisiä. (Bevinn, 2011). Kontaktien riittämättömyyttä voidaan siis kokea niin yksilöllisissä ihmissuhteissa, kuten pari-, perhe- ja ystävyys-suhteissa, kuin myös sosiaalisessa kontekstissa esimerkiksi alueellisessa yhteisöllisyydessä tai laajemmin yhteiskunnassa (Kempainen ym., 2023).

Jatkuva yksinäisyyden tunne voi muuttua krooniseksi stressitekijäksi, jolla on kauaskantoisia vaikutuksia. Yksinäisyyden tiedetään olevan yhteydessä laajoihin negatiivisiin tekijöihin kuten matalaan fyysiseen aktiivisuustasoon, heikentyneeseen fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen, kohonneeseen kuolleisuuteen ja alentuneeseen kognitiiviseen terveyteen. (Djundeva & Ellwardt, 2020). Lisäksi yksinäisyys voi aiheuttaa uniongelmia ja tyytymättömyyttä omaan elämänlaatuun. Näin yksinäisyydellä on myös laajamittaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia, koska se vaikuttaa esimerkiksi kansalaisten terveystalouden käyttämiseen edellä mainittujen yksilöllisten haasteiden lisäksi. (Kempainen ym., 2023).

Maasta toiseen muuttaminen paitsi vaikuttaa yksilön henkilökohtaisiin ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin verkostoihin, myös haastaa yksilöä omaksumaan uuden yhteiskunnallisen ympäristön ja kulttuurijärjestelmän (Kankaanpää ym., 2019). Näin maahanmuutto onkin huomattava yksinäisyyteen vaikuttava tekijä, sillä maahanmuuttajat joutuvat luomaan uusia ihmissuhteita uudessa kotimaassaan (Djundeva & Ellwardt, 2020). Tästä huolimatta maahanmuuttajataustaisten kokemasta yksinäisyydestä vaikuttaa löytyvän vielä verrattain vähän tutkimustietoa. Islamin ja Gilmourin (2023) kanadalaistutkimuksessa sekä mies- että naismaahanmuuttajat kokivat kantaväestöä todennäköisimmin yksinäisyyttä henkilön lähtömaasta riippumatta. Pitkään Kanadassa asuminen ei suojanut yksinäisyydeltä, sillä maahanmuuttajilla oli vielä yli 20 vuodenkin maassa asumisen jälkeen kantaväestöä korkeampi riski yksinäisyyteen. Monisairastaminen tai muut sosiaaliset esteet lisäsivät riskiä entisestään. Vanhemmat maahanmuuttajat ovatkin erityisen haavoittuvia yksinäisyydelle, koska he ovat haavoittuvampia myös muille yleisille terveyden riskitekijöille. Heillä on usein heikompi terveystila ja sosioekonominen status, ja siten kyky vaikuttaa omaan elämäänsä, mikä kaikki voi altistaa yksinäisyydelle. (Kempainen ym., 2023).

Nuoremasta väestöstä esimerkiksi kansainväliset opiskelijat voivat helposti joutua negatiivisten tunteiden kuten yksinäisyyden ja stressin pyörteisiin uuden elinympäristön, uusien tuttavuuksien ja kulttuurierojen vuoksi (Song, Tabuchi & Kobayashi, 2018). Lisäksi oman mausteensa sosiaaliseen syrjäytymiseen tuo mahdollinen paperittomuus. Negin, Siegelin, Sharman ja Fialloksen

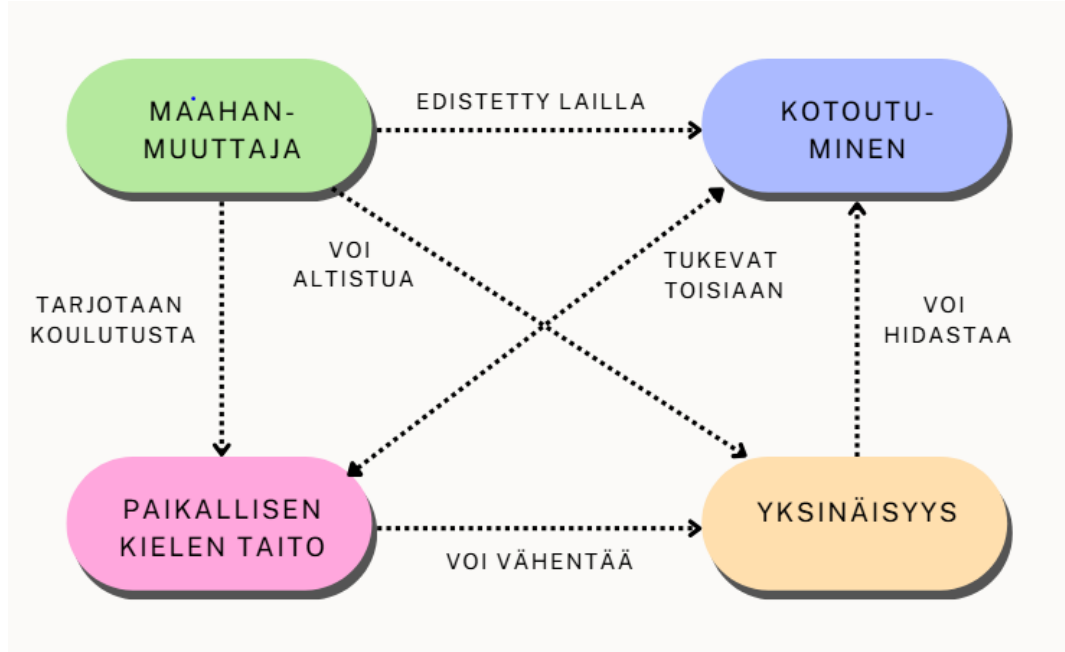
(2021) tutkimuksen kohteena olivat etelä-amerikkalaiset miehet, jotka työskentelivät ilman papereita Yhdysvalloissa. Tuloksissa paljastui rasmin, haavoittuvuuden ja epäinhimillistämisen kautta syntyneitä syrjäytymistä ja yksinäisyyttä, joka puolestaan synnytti riskikäyttäytymistä kuten päihteiden väärinkäyttöä.

Aiempien tutkimusten mukaan maahanmuuttajien yksinäisyys johtuu vajaista tai hajanaisista sosiaalisista verkostoista, resurssien ja kielitaidon puutteesta uudessa kotimaassa, sekä heikosta terveydestä, taloudellisesta tilanteesta ja matalasta sosiaalisesta statuksesta. Kyse ei kuitenkaan ole siitä, etteikö maahanmuuttajilla olisi halua luoda yhteyksiä ja suhteita uuden kotimaan paikallisväestöön. Tutkimusten mukaan mahdollisimman monimuotoiset, ystävyyteen ja yhteisöllisyyteen perustuvat sosiaaliset verkostot edesauttoivat koettua hyvinvointia ja lisäksi vähensivät yksinäisyyden tunnetta (Djundeva & Ellwardt, 2020).

2.5 Tämän opinnäytetyön teoreettisten käsitteiden keskinäisiä suhteita

Tässä opinnäytetyössä keskeisiä teoreettisia käsitteitä ovat siis maahanmuuttajat, kotoutuminen, kielitaito ja yksinäisyys. Niiden keskinäisiä suhteita Suomen kontekstissa olen hahmotellut kuvaan 1 (liite 1). Maahanmuuttajan kotoutumista edistetään ja kielikoulutusta tarjotaan Suomessa lain turvin (Kotoutumislaki 2:13.4 §), mutta näistä toimista huolimatta maahanmuuttaja voi altistua uudessa kotimaassaan yksinäisyydelle. Kotoutuminen ja paikallisen kielen taito edistävät toisiaan siten, että esimerkiksi kielitaidon kehittyessä myös kotoutuminen edistyy maahanmuuttajan hyvinvointiin vaikuttavalla tavalla. Mekanismi näiden käsitteiden välillä toimii myös toisin päin. Lisäksi paikallisen kielen taito voi vähentää maahanmuuttajan kokemaa yksinäisyyttä, joskin vaikutus voi olla käänteinen myös tällöin. Jos paikallista kielitaitoa ei ole, se voi lisätä yksilön kokemaa yksinäisyyttä. Koettu yksinäisyys voi myös hidastaa maahanmuuttajan kotoutumista, minkä vuoksi näen, että yksinäisyydellä voi olla merkittäviä ja laajoja vaikutuksia maahanmuuttajan hyvinvointiin.

Kuva 1. Tämän opinnäytetyön keskeisiä teoreettisia käsitteitä ja niiden keskinäisiä suhteita

3 Opinnäytetyön toimeksiantaja, tarkoitus ja tutkimuskysymys

3.1 Opinnäytetyön toimeksiantaja

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Kajaanin Haka ry:n Flow – Suomea ja sosiaalisia taitoja työelämään- työllisyysuhanke (hankekoodi S30786), jonka toiminta alkoi huhtikuussa 2024. Kaksivuotista hanketta ovat rahoittaneet Euroopan sosiaalirahaston (ESR) lisäksi Kajaanin kaupunki ja paikalliset työnantajat. Hankkeessa kohdataan kaikenikäisiä kajaanilaisia työttömiä työnhakijoita tai työttömyysuhan alla olevia kantasuomalaisia ja maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, joita tuetaan löytämään oma polkunsuora kohti työelämää tai opintoja. Hankkeen nimen mukaisesti asiakkaiden saama tuki painottuu yksilöllisesti sellaisiin sosiaalisiin valmiuksiin ja kielitaitoon, jotka ovat työllistymisen tai opiskelupaikan saamisen edellytyksinä. (Kajaanin Haka, 2024).

Hankkeen laajasta kohderyhmästä huolimatta suurin osa hankkeen asiakkaista on muodostunut hankkeen ensimmäisen puolen vuoden aikana maahanmuuttajataustaisista henkilöistä. Nämä asiakkaat ovat ohjautuneet hankkeeseen palveluohjauksen kautta erityisesti sen vuoksi, ettei heidän kielitaitonsa vielä ollut riittävä työn tai opiskelupaikan hankkimiseen. Näin ollen yhtenä tärkeänä osana heidän osallistumisestaan on ollut suomen kielen opiskelu erilaisissa arjen tilanteissa. Korostuneen suomen kielen opetustarpeen myötä hankeorganisaatiossa heräsi halu ymmärtää lisää kielitaidon merkityksestä maahanmuuttajan kotoutumisessa ja koetussa hyvinvoinnissa, sekä käyttää saatua tietoa toiminnan entistä tavoitteellisempaan ja jäsennellympään suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi, kuten julkisesti rahoitetuissa hankkeissa yleensäkin, hankeorganisaation on voitava perustella hankkeen yhteiskunnallista tarpeellisuutta ja merkitystä rahoittajalleen. Uskomme, että tällainen yhteys löytyy tämän tutkimuksen johtopäätöksistä.

Koska hankkeen omat asiakkaat ovat vielä suurelta osin kotoutumisprosessinsa alussa, oli luontevaa, että tässä opinnäytetyössä keskitytään muodostamaan ymmärrys aiheen laajemmasta tutkimustiedosta kirjallisuuskatsauksen muodossa. Menetelmä mahdollistaakin sellaisten kielitaidon tai sen puuttumisen seurausten ja merkitysten tarkastelun, jotka eivät hankkeen omassa asiakasryhmässä ole vielä ehtineet tapahtua.

3.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on koota yhteen tutkimustietoa kielitaidon vaikutuksesta maahanmuuttajan yksinäisyyteen. Sen tavoitteena on tuottaa työn toimeksiantajalle jäseneltyä tietoa kielitaidon ja yksinäisyyden yhteyksistä, mitä se voi edelleen hyödyntää oman toimintansa suunnittelussa ja toteutuksessa ennen muuta asiakkaidensa eduksi. Näin hankkeessa voidaan suunnitella asiakastyötä ja kielenopetusta sellaiseksi, että se tukee asiakkaiden kotoutumista ja sosiaalisten suhteiden muodostumista kielitaidon kehittymisen ohella. Minun tavoitteeni puolestaan työn tekijänä on ymmärtää itse lisää tutkimuksen aiheesta tulevaa sosionomin työtäni varten. Lisäksi tavoitteenani on oppia uusi tutkimusmenetelmä narratiivisen kirjallisuuskatsauksen muodossa.

Tässä opinnäytetyössä pyrin vastaamaan tutkimuskysymykseen, *millainen vaikutus kielitaidolla on maahanmuuttajataustaisen henkilön kokemaan yksinäisyyteen?* Apuna tutkimuksen johtopäätösten muodostamisessa käytän myös seuraavia kysymyksiä:

- Voiko puutteellinen kielitaito vaikuttaa koettuun yksinäisyyteen? Jos voi, millaisia prosesseja tämän yhteyden takana on?
- Millä tavalla riittävä kielitaito kiinnittää yksilöä yhteiskuntaan ja sen sosiaaliseen piiriin?
- Suhtautuuko paikallinen väestö paikallista kieltä puhuvaan suopeammin, ja syntyykö siten esimerkiksi ystävyysuhteita paikalliseen väestöön?

4 Opinnäytetyön toteuttaminen

4.1 Tutkimusmenetelmä

4.1.1 Kirjallisuuskatsaus metodina

Tieteellinen tutkimus on aina järjestelmällistä ja järkipäristä tiedonhankintaa, joka voidaan toteuttaa erilaisin metodein. Metodi tarkoittaa niitä operaatioita ja tapahtumia, joilla tuotetaan havaintoja tutkimuksen kohteesta, sekä niitä sääntöjä, joilla noita havaintoja tulkitaan. (Salminen, 2023, 2). Kirjallisuuskatsaus on metodi, jossa tutkimuksen kohteena ovat tutkijoiden valitusta aiheesta tekemät alkuperäistutkimukset, ja havaintoja puolestaan ovat katsauksen tekijän huomiot niistä. Se on ikään kuin tutkimusta tutkimuksesta, jossa tunnistetaan, arvioidaan, tulkitaan ja yhdistetään olemassa olevaa tietoa uuden tiedon muodostamiseksi. (Salminen, 2023, 4; Vilka, 2023).

Kirjallisuuskatsaus palvelee tieteenalan tutkimusta käsittelemällä ja tiivistämällä laajojakin aineistoja uuden tiedon tuottamiseksi. Sen tavoitteena on siten kehittää, luoda tai arvioida kyseisen tieteenalan teoriaa. Sen avulla voidaan rakentaa kattavampaa ymmärrystä asiakokonaisuuksista, minkä myötä myös historian tarkastelu ja mahdollisten ongelmien tunnistaminen mahdollistuvat. (Salminen, 2023, 3). Kirjallisuuskatsaus tiivistää alkuperäistutkimusten tietoa, jolloin vastauksia voi löytää myös sellaisiin kysymyksiin, jotka eivät suoraan olleet tutkimuskysymyksinä alkuperäistutkimuksissa. Tämä voi tapahtua synteessin eli kokonaiskuvan muodostamisen avulla. Toisinaan katsauksen avulla päästään tunnistamaan myös tietoa aukkoja aiheen tutkimuksessa, mikä voi tieteen tulevaisuuden kannalta olla erityisen merkittävää. (Vilka, 2023).

Erityisen mielenkiintoisten kirjallisuuskatsauksesta metodina tekee sen monipuolisuus ja analyyttisyys. Se sisältää ennalta suunniteltua tiedonhankintaa ja valikointia tutkimusten hakuprosessin muodossa sekä haussa löydettyjen lähteiden kriittistä arviointia. Näiden järjestelmällisyyttä vaativien vaiheiden lisäksi katsauksen tekijän on kyettävä luovaan tietojen analysointiin, vertailuun ja yhdistämiseen uuden tiedon tuottamiseksi. (Vilka, 2023).

4.1.2 Kirjallisuuskatsauksen tyypit

Salminen (2023, 7) mukaan erilaisia kirjallisuuskatsauksen perustyyppejä on kolme: kuvaileva ja systemaattinen kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi, joka voidaan edelleen jakaa kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen tyyppiin. Vilka (2023) puolestaan jakaa erilaiset kirjallisuuskatsauksen päätyypit neljään: narratiivinen, integratiivinen ja systemaattinen kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi. Ero näiden kahden välillä tulee siitä, että Salminen (2023, 7) erottaa kuvailevasta katsauksesta edelleen kolme keskenään erilaista orientaatiota, jotka ovat narratiivinen, kartoittava ja integroiva katsaus.

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus eri orientaatioineen onkin yksi yleisimmin käytetyistä katsauksen menetelmistä ehkäpä, koska se on luonteeltaan yleistävä eikä vaadi aineistolta liian tiukkoja tai tarkkoja rajoja tai sääntöjä. Käytetyt aineistot saavat olla laajoja eikä aineiston valintaa rajata metodisin säännöin. Tällöin tutkittava ilmiö pystytään yleensä kuvaamaan laaja-alaisesti, ja tarvittaessa saatua tietoa voidaan järjestellä edelleen sen ominaisuuksien mukaan. (Salminen, 2023, 7).

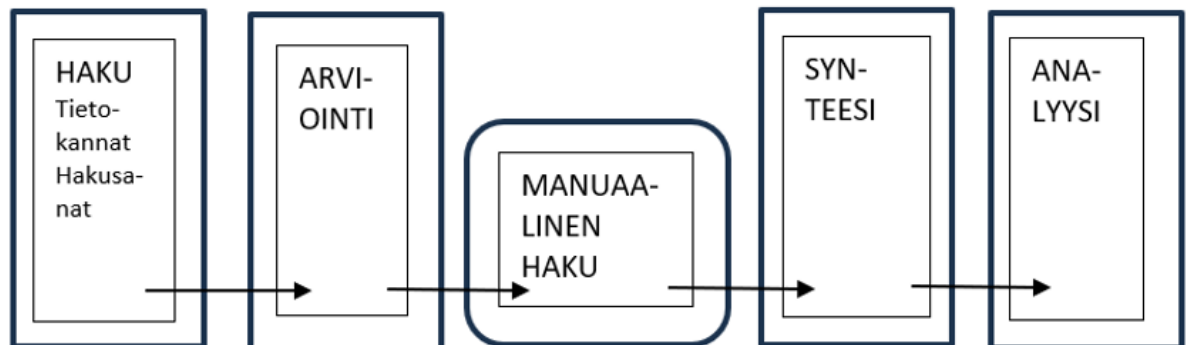
Tähän kirjallisuuskatsaukseen valitsin narratiivisen tutkimusotteen. Sen tavoitteena on tiedon asteittainen laajentaminen (Vilka, 2023) ja epäyhtenäisen tiedon järjestäminen helppolukuiseksi ja yhteneväiseksi 'tapahtumien maisemaksi' (Salminen, 2023, 8). Narratiivisesta otteesta tekee aloittelijaystävällisen myös se, että hakuprosessia voi mukauttaa havaintojen suuntaamana (Vilka, 2023). Vaikka lähtökohtaisesti metodina narratiivinen ote ei siis aseta hankitulle tutkimusaineistolle kovin systemaattista seulaa, sillä on mahdollista päästä johtopäätöksiin ja edelleen synteisiin (Salminen, 2023, 7). Menetelmän heikkoutena on, että narratiivisen katsauksen tekijän on huomioitava, että menetelmään sisältyy riski omien julkilausumattomien havaintojen ja ennakkoluulojen lipsahtamisesta aineiston analysointiin. Tällöin katsauksen laatu voi kärsiä, sillä tutkimus johtopäätöksineen ei ole toistettavissa samanlaisena subjektiivisten näkökulmien vuoksi. (Vilka, 2023). Itse olen sosiaalialan, ja etenkin maahanmuuttotyön, ammattilaisena urani alussa, minkä vuoksi omia mielipiteitä ja näkemyksiä ei ole vielä ehtinyt juuri syntyä. Uskon tämän suojelevan minua katsaukseni objektiivisuuden säilyttämisessä.

4.1.3 Kirjallisuuskatsauksen prosessi

Kirjallisuuskatsauksen voi hahmottaa kolmivaiheiseksi prosessiksi, jonka *ensimmäisessä vaiheessa* määritellään tutkimuksen aihepiiri, sen avainsanat ja aiheeseen liittyvät tutkimuskysymys. Seuraavaksi määritellään haun sisällyttämisen ja poissulkemisen kriteerit sekä valitaan hakusanat ja tarkoituksenmukaiset tietokannat. Vaiheen lopuksi toteutetaan itse tietohaut. *Toisessa vaiheessa* analysoidaan laaja haku ja täsmennetään rajauksia. Aineisto eritellään taulukoimalla ja tehdään laadunarviointi. Kun vertaillaan tutkimuskysymyksen kannalta oleellisimpia tutkimuksia, päästään luomaan uusi kokonaisuus eli synteesi. Prosessin *kolmannessa vaiheessa* nostetaan tutkimuskysymys uudelleen keskiöön, määritellään keskeiset teoreettiset käsitteet ja kirjoitetaan systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Lopuksi tekstiä muotoillaan saadun palautteen avulla. (Vilka, 2023).

Toinen tapa jäsentää kirjallisuuskatsauksen tutkimusprosessia on SALSA- kehys (englanniksi search, appraisal, synthesis, analysis), ja sen viisi osiota. Kehys auttaa tunnistamaan tutkimuksen eri vaiheet sekä erityisesti, kuinka paljon niihin on varattava aikaa. Tarvittaessa SALSA voi auttaa myös hahmottamaan tutkimuskysymystä, jonka laajuus luonnollisesti vaikuttaa koko prosessin toteutukseen ja keston. (Vilka, 2023). SALSA- kehysten viisi osiota on esitetty kuvassa 1 (Liite 1). Minun tutkimuksessani toteutin haun tammikuun 2025 aikana yhtä ammattikorkeakoululla käytettävissä olevaa tekoälysovellusta hyödyntäen. Haussa esiinnoitettujen tutkimusten arvioinnin, synteessin ja analyysin toteutin tammi-helmikuun 2025 aikana.

Kuva 2. SALSA- kehys (mukaillen Vilka, 2023)

4.1.4 Alkuperäistutkimukset ja muut lähteet

Kaikelle tieteelle asetettuja vaatimuksia ovat julkisuus, kriittisyys, itsekorjaavuus ja objektiivisuus. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimustulosten tulee olla julkisia ja muiden kriittisesti arvioitavissa, eivätkä tutkijaan henkilöön liittyvät tekijät ole saaneet vaikuttaa niiden syntyyn. Itsekorjaavuus tarkoittaa, että mahdollisten virheet ja puutteet voidaan korjata tai täydentää seuraavilla tutkimuksilla. (Salminen, 2023,6). Kriittisyyttä tarvitaan myös kirjallisuuskatsaukseen valittavien lähteiden laadunarvioinnissa, jossa peilataan alkuperäistutkimusten vahvuuksia ja heikkouksia suhteessa niiden soveltuvuuteen katsauksen lähteiksi (Vilkkä, 2023). Näin ollen yksi keskeinen lähtökohta kirjallisuuskatsaukselle on aineiston valintaprosessi, jossa määritetään millaisia tutkimuksia katsaukseen otetaan mukaan ja mitä jää sen ulkopuolelle (Oliver, 2012, 8).

Kirjallisuuskatsauksessa käytettäviä aineistoja voidaan ryhmitellä esimerkiksi seuraavalla tavalla: 1) vertaisarvioidut tutkimukset kuten tieteelliset artikkelit ja monografiat tai kongressijulkaisut ja tiivistelmät; 2) vertaisarvioimattomat tutkimukseen perustuvat aineistot kuten tutkimusorganisaatioiden, julkisyhteisöjen tai asiantuntijaorganisaatioiden tutkimukset, selvitykset ja raportit, sekä vertaisarvioimattomat konferenssijulkaisut ja -tiivistelmät; sekä 3) arvioidut tutkimukseen perustuvat aineistot kuten väitöskirjat ja opinnäytteet. (Vilkkä, 2023). Näin ollen tieteelliset lehdet ovat vain yksi perusteltavissa oleva kirjallinen aineisto kirjallisuuskatsaukselle. Myös esimerkiksi ministeriöt, kansainväliset organisaatiot tai erilaiset 'think tankit' voivat tuottaa siihen soveltuvaa materiaali. (Salminen, 2023, 27). Aineistoon valittavien tutkimusten ei myöskään tarvitse edustaa samaa tutkimusmetodia, sillä tämä voisi turhaan rajoittaa paitsi katsausta ja sen johtopäätöksiä, myös siihen mukaan otettavien tutkimusten määrää (Oliver, 2012, 67).

Katsaukseen mukaan otettava materiaali voi siis syntyä useista eri lähteistä ja tutkimusmetodeista, ja vaikka useimmiten katsauksessa vertaillaan alkuperäistutkimusta, voidaan joskus ottaa mukaan myös aineistoa, joka pohjautuu muiden tekemän tutkimuksen vertailuun (Oliver, 2012, 23). Kuitenkin, koska minua kiinnosti ensisijaisesti alkuperäistutkimus ja siinä olevat mahdolliset tietoaucot sekä menetelmällisten ja teoreettisten lähestymistapojen kirjo, valitsin aineistoksi ensisijaisesti vertaisarvioidut alkuperäistutkimukset (Vilkkä, 2023). Vaikka vertaisarviointi on yleisesti tunnustettu tapa arvioida tutkimuksen, ja etenkin sen johtopäätösten, laatua (Oliver, 2012, 33), joudutaan hakua joskus kuitenkin laajentamaan myös muihin aineistoihin. Näin voi käydä

etenkin narratiivisessa katsauksessa, jossa tiedon haku ei ole niin systemaattista tai sääntöihin sidottua (Vilka, 2023).

Tietohaussa on syytä huomioida myös esimerkiksi tutkimuksen ajankohta tai julkaisun kieli. Hyvä kirjallisuuskatsaus pohjautuu tyypillisesti mahdollisimman uuteen tutkimustietoon aina, kun se on mahdollista (Oliver, 2012, 16). Julkaisussa käytetty kieli ei rajoitu pelkästään tekstin ymmärtämiseen, vaan se koskee myös haussa käytettäviä hakusanoja. Avainsanojen tunnistaminen on ensimmäinen askel relevantin lähdemateriaalin tunnistamisessa. Jollei sanoja tunnisteta oikein ja loogisesti, on mahdollista, että haulla tavoitettu lähdemateriaali ei kykene vastaamaan tutkimuskysymykseen. (Oliver, 2012, 41).

4.2 Tiedonhaun prosessi tässä tutkimuksessa

Käytin tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä narratiivista kirjallisuuskatsausta, ja koin alusta alkaen, että tekemieni johtopäätösten laatu riippuu voimakkaasti aineistona käytettyjen tutkimusten laadusta. Tämä asetti siten vaatimuksia siihen, miten ja mistä hain tutkimukseni lähdeaineistoa. Etsin aineistoa, joka osaltaan vastaa tutkimuskysymykseeni *millainen vaikutus kielitaidolla on maahanmuuttajataustaisen henkilön kokemaan yksinäisyyteen?* Hakusanoina käytin suomenkielisiä sanoja maahanmuuttaja, maahanmuutto, kotoutuminen, integraatio, assimilatio, kielitaito ja yksinäisyys. Kelpuutin mukaan myös englanninkielistä aineistoa, jolloin hakusanat ovat immigrant, immigration, social integration, integration, assimilation, language skills ja loneliness. En halunnut rajata tutkimusta vain Suomen kontekstiin, vaan olin avoin tarkastelemaan aihetta laajemmin. (kts. Taulukko 1).

Haun tietokantana päädyin käyttämään tekoälyavusteista Semantic Scholaria, koska halusin koella tekoälyn tuomia mahdollisuuksia aineiston etsimiseen. Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjaston mukaan (2025) Semantic Scholarin hakuindeksi on yli 200 miljoonaa ja sen kautta on mahdollista löytää avoimesti saatavilla olevia aineistoja esimerkiksi PDF- muodossa. Palvelu mahdollistaa viitatuimpien artikkelien ohella myös vaikuttavimpien artikkeleiden hakemisen, ja rekisteröityneelle käyttäjälle se antaa automaattisia artikkelisuosituksia. Vaikka tarjolla oli muitakin vastaavia palveluja, pohjautuivat ne suurimmaksi osaksi Semantic Scholarin tietokantaan, minkä vuoksi koin järkevämmäksi keskittää hakuni suoraan kyseiseen palveluun.

Sallin aineistoon mukaan vain vertaisarvioituja, akateemisessa lehdessä julkaistuja alkuperäisiä empiirisiä tutkimuksia, jotka on julkaistu vuosina 2010–2024. En rajoittanut hakua tiettyihin maihin, mutta julkaisun oli oltava suomen tai englannin kielinen, ja sen koko tekstin oli oltava verkossa saatavilla maksutta. Näillä kriteerein tutkimukseni ulkopuolelle jäivät vertaisarvioimattomat artikkelit, raportit, uutiset, kolumnit, pääkirjoitukset, väitöskirjat, opinnäytetyöt, ammattilehdet ja toisten tekemät kirjallisuuskatsaukset. Myös muut kuin suomen tai englannin kieliset julkaisut jouduin jättämään tutkimukseni ulkopuolelle, vaikka niistä olisi voinut löytyä muutoin kriteereihini soveltuvaa materiaalia. (Taulukko 1).

Ensimmäisessä haussa tarkastelin siis pintapuolisesti kaikkiaan 845 artikkelia, joista reilu 60 % löytyi englanninkielisillä hakusanoilla (528 kpl). Suurin osa (804 kpl) karsiutui pois jo sen vuoksi, ettei tutkimus otsikkonsa perusteella vastannut tutkimuskysymykseni tematiikkaa. Seuraavaksi suurimman ryhmän muodostivat tutkimukset, joiden artikkeli ei ollut maksutta saatavilla (12 kpl). Tässä vaiheessa myös opinnäytetyöt (6 kpl), meta-analyysit (4 kpl) ja ei-vertaisarvioidut artikkelit (3 kpl) karsiutuivat jatkosta. Yksittäisiä artikkeleja jouduin jättämään pois artikkelin kielen tai julkaisuvuoden vuoksi. (Taulukko 1).

Näin ollen ensimmäisen tiedonhaun 845 artikkelista vain 14 pääsi lähempään tarkasteluun. Toisessa vaiheessa syvällisempi perehtyminen artikkeleihin osoitti, ettei seitsemän artikkelia otsikosta ja tiivistelmästä huolimatta sisältänyt riittävää rajapintaa maahanmuuttajien kokemaan yksinäisyyteen. Yhden artikkelin kohdalla minulle jäi epäselväksi, oliko kyseessä jonkinlainen opinnäytetyö vai väitöskirja, ja päädyin jättämään senkin pois. Kahden tiedonhaun vaiheen jälkeen tutkimusaineistokseni muodostui siten kuusi maahanmuuttajien yksinäisyyttä käsittelevää alkuperäistutkimusta. (Taulukko 1).

Taulukko 1. Tutkimusaineiston hankinta

Hakusanat	Hakutu- los
maahanmuutt* OR kotoutuminen OR integraatio OR assimi- laatio AND kielitaito OR yksinäisyys	317
immigra* OR social integration OR integration AND language OR loneliness	528
Artikkelit yhteensä	845

Aineiston poissulkemisen syyt ensimmäisessä vaiheessa	Luku- määrä
Otsikon perusteella aihe ei vastaa tutkimuskysymystä	804
Aineisto ei saatavilla maksutta	12
Opinnäytetyö	6
Meta-analyysi	4
Ei vertaisarvioitu	3
Artikkelin kieli	1
Julkaistu ennen vuotta 2010	1
Toiseen vaiheeseen etenevät artikkelit	14

Aineiston poissulkemisen syyt toisessa vaiheessa	Luku- määrä
Yksinäisyyttä ei käsitellä tutkimuksessa riittävästi	7
Tutkimuksen taso ei käy ilmi	1
Katsaukseen mukaan otettavat artikkelit	6

4.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Jotta uuden tiedon muodostaminen kirjallisuuskatsauksen avulla olisi mahdollista, on olennaista, että katsauksen kirjoittaja on sisäistänyt katsauksen aiheeseen liittyvät teoreettiset käsitteet. Sisäistämiseen voi käyttää esimerkiksi seuraavia vaiheita: 1) ensin kootaan yhteen aiheen keskeiset teoreettiset käsitteet, jonka jälkeen 2) paikannetaan ja suljetaan pois sen lähikäsitteet. 3) Eri käsitteiden sisällöt eritellään esimerkiksi käsittekartan avulla, ja 4) vertaillaan näiden käsitteiden sisältöjä keskenään. Lopuksi 5) määritellään käsitteiden sisältö ja tapa, jolla tutkimuksessa valittuja käsitteitä käytetään. (Vilka, 2023). Tässä kirjallisuuskatsauksessa olennaisia käsitteitä olivat maahanmuuttaja, kotoutuminen, kielitaito ja yksinäisyys, joita olen käsitellyt tämän tutkimussuunnitelman luvussa kolme (3). Tutkimukseni aineistoartikkelit ovat siten toimineet lähteinä myös työni

teoreettisessa osuudessa. Lisäksi tutkimukseni aineistoksi valituista artikkeleissa toistui hyvinvoinnin ja mielenterveyden teemat, joita en niiden yleistiedonomaisuuden vuoksi avaa tässä työssä sen tarkemmin.

Kirjallisuuskatsaukseen valittuja tutkimuksia analysoidaan edellä mainittuihin käsitteisiin peilaten tulosten ja johtopäätösten muodostamiseksi. Katsauksen kirjoitus muodostaa keskustelun käsitteiden ja eri lähteiden välille kokonaisuuden siten, että keskeiset tulokset löytyvät ja kirjoittaja voi muodostaa omat johtopäätöksensä. Lukijan on kuitenkin pystyttävä seuraamaan kirjoittajan aukotonta päättelyä, sekä tarvittaessa toistamaan menettelytapa siten, että hänen on mahdollista päätyä katsauksessa samaan tulokseen kuin sen kirjoittajan. (Vilka, 2023).

Tässä voi auttaa huolellinen sisältöanalyysi, jonka toteutin tietohaun ja aineistoon tutustumisen jälkeen. Kun katsauksen kirjoittaja tuntee hyvin tutkimuskohteen ja analysoitavat tutkimukset, se antaa paremmat mahdollisuudet erittelyyn ja vertailuun, jonka perusteella omat päätelmät muodostuvat. (Vilka, 2023). Analyysissä aineiston voi luokitella esimerkiksi teoreettisten käsitteiden, käytetyn metodologian, johtopäätösten tai kronologian mukaan (Oliver, 2012, 98–112). Analyysin tarkoituksena on tutkia jokaisen alkuperäistutkimuksen vahvuuksia ja heikkouksia sekä tutkimuksen laatua (Oliver, 2012, 75), jolloin sen perusidea onkin lähdetutkimusten tutkiva lukeminen. Sisältöanalyysin tavoitteena on luoda soveltuvalla tavalla aineistosta asiakokonaisuus, synteesi. Se on keskustelua aineistojen välillä, ja siten mahdollisten yhteneväisyyksien ja eroavaisuuksien tarkastelua uuden tiedon tuottamiseksi (Oliver, 2012, 75; Vilka, 2023).

En ollut aiemmin kokeillut sisältöanalyysin hyödyntämistä, mutta tässä tutkimustyössä otin sen yhdeksi prosessin työkaluksi. Tutkimukseni sisältöanalyysi sisältää kunkin alkuperäistutkimuksen viittauksen, teoreettiset käsitteet, tutkimuksessa käytetyn metodologian, tutkijoiden tekemät johtopäätökset sekä tutkimuksen vahvuudet ja heikkoudet, jotka pohjautuvat paitsi tutkijoiden, myös minun arviooni. Sisältöanalyysini on kuvattu kokonaisuudessaan taulukossa 2 (Liite 2). Se osaltaan kuvaa myös, millä perusteilla päättelyni etenee, mikä parantaa tutkimukseni laatua ja toistettavuutta.

Kuten sanottu, lähdeaineistoni teoreettiset käsitteet olivat suurimmaksi osaksi yhteneväisiä maahanmuuttajuuden ja yksinäisyyden osalta. Kaikissa kielitaitoa ei ollut nostettu erilliseksi teoreettiseksi käsitteeksi, mutta viittauksia siihen löytyi tutkimuksen tuloksista. Artikkeleissa toistuivat

myös mielenterveyteen, hyvinvointiin ja stressiin painottuvat pohdinnat. Ilahduttavaa oli, että aineiston tutkimuksissa käytetyissä metodologioissa, tutkimusjoukoissa ja -maissa oli vaihtelua. Mukana oli eri-ikäisiin ja eri kotoutumisen vaiheissa oleviin kohdistuvaa tutkimusta, mikä mielestäni lisää katsaukseni yleistettävyyttä. Aineisto sisältää perinteisten kyselytutkimusten lisäksi kvalitatiivisia haastattelu- ja narratiivisen analyysin tutkimuksia. Koin, että aineistoni vahvuuksiksi kokonaisuutena voisi lukea tutkimusten korkean laadun, sillä pääsääntöisesti tutkimusjoukot olivat suuria ja aineistoa oli testattu ja tarkasteltu tutkimuksissa useilla eri tavoilla. Tutkimusaineistoni heikkoudet painottuivat erityisesti kvalitatiivisen aineiston tulkinnan subjektiivisuuteen ja toisaalta yhteen kohderyhmään kohdistuvan aineiston yleistettävyyden haasteisiin. Aineiston johtopäätöksiin paneudun yksityiskohtaisemmin luvussa 6 Tutkimuksen tulokset.

Taulukko 2. Sisältöanalyysi

Alkuperäistutkimus	Teoreettiset käsitteet	Metodologia
Djundeva, M. & Ellwardt, L. (2020). Social support networks and loneliness of Polish migrants in the Netherlands. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i> . 46(7):1281–1300.	Maahanmuuttaja, yksinäisyys, koti-ikävä, kuuluminen ja sosiaaliset tukiverkot	Tutkimuksessa analysoitiin Alankomaisissa asuvien puolalaisten maahanmuuttajien sosiaalisia tukiverkostoja ja yksinäisyyttä verkkokyselyyn ja tietokoneavusteisiin haastatteluihin pohjautuvan väestötutkimuksen aineiston perusteella.
Elfadl, W., Lilja, E., Skogberg, N., Selling, K. & Castaneda, A.E. (2020). The Association between Pre- and Post-Migration Wellbeing Factors with Integration among Russian, Somali and Kurdish Origin Adults in Finland. <i>Finnish Yearbook of Population Research</i> . 55(45–59).	Maahanmuuttaja, kotoutuminen, kielitaito, hyvinvointi	Tutkimusjoukko valittiin satunnaisesti haastatteluna toteutetusta kyselytutkimuksesta (Maamu), jossa analysoitiin venäläisten, somalien ja kurdien sekä ennen että jälkeen maahanmuuton kokemia hyvinvointitekijöitä ja niiden vaikutusta kotoutumiseen Suomessa.
Fong, M., Liu, A., Lung, B., Alayche, I., Sayfi, S., Kirenga, R.Y., Chomienne, M., Saad, A., Grenier, J., Kassam, A., Ahmed, R., & Pottie, K. (2024). From struggle to strength in African and Middle Eastern newcomers' integration stories to Canada: A participatory health equity research study. <i>PloS one</i> , 19(4).	Maahanmuuttaja, hyvinvointi ja mielenterveys	Narratiivianalyysi Kanadaan muuttaneiden maahanmuuttajien kertomuksista. Maahanmuuttajat rekrytoitiin tutkimukseen ja he olivat kotoisin eri Afrikan ja Lähi-Idän maista. Tutkimuksessa käytettiin lisäksi osallistavaa lähestymistapaa, jossa maahanmuuttajat itse osallistuivat tutkimuksen suunnitteluun ja toteutukseen.
Kankaanpää, R., Eskelinen, N., Veszteg, C., Anand, J., Mäki-Opas, T., Vaarama, M. & Neuvonen, S. 2019). Varhaisessa kotoutumisen vaiheessa olevien pakolaistaustaisten aikuisten elämänlaatua selittävät tekijät. <i>Yhteiskuntapolitiikka</i> , 84(5–6), 538–548.	Maahanmuuttajat, pakolainen, elämänlaatu, trauma ja yksinäisyys	Vapaaehtoisina ryhmätilaisuuksina toteutettu kyselytutkimus, jossa kartoitettiin eri maalaisten pakolaistaustaisten maahanmuuttajien elämänlaatua Suomessa WHOQOL-BREF- mittarilla ja muista mittareista kootuilla kysymyksillä.
Kemppainen, L., Kemppainen, T., Fokkema, T., Wrede, S. & Kouvonon, A. (2023). Neighbourhood Ethnic Density, Local Language Skills, and Loneliness among Older Migrants – A Population-Based Study on Russian Speakers in Finland. <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i> , 20, 1117.	Maahanmuuttaja, yksinäisyys, etninen tiheys ja naapurusto	Tutkimuksessa analysoitiin satunnaisotoksena väestökyselyn vastauksia tavoitteena tutkia Suomessa asuvien venäjänkielisten vanhempien maahanmuuttajien yksinäisyyttä ja sen yhteyttä naapuruston etniseen tiheyteen ja paikallisen kielen taitoon.

<p>Song, M., Tabuchi, K. & Kobayashi, T. (2018). Stress Conditions and Mental Health Status of International Students Studying in Japan. <i>Science Journal of Public Health</i>. 6(3),100–105.</p>	<p>Maahanmuuttaja, yksinäisyys, stressi ja mielenterveys</p>	<p>Japanissa opiskelevien kansainvälisten opiskelijoiden stressitekijöitä ja mielen-terveyttä kartoitettiin kyselypatteristolla, johon kuului mm. The Revised UCLA Loneliness Scale ja Depressed state self-rating scale CES-D. Kyselyyn osallistuminen oli vapaaehtoista.</p>
<p>Alkuperäistutkimus</p>	<p>Tutkimuslöydökset</p>	
<p>Djundeva, M. & Ellwardt, L. (2020). Social support networks and loneliness of Polish migrants in the Netherlands. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i>. 46(7):1281–1300.</p>	<p>Maahanmuuttajat, joiden sosiaaliset verkostot olivat olemattomia tai pieniä ja sukulaisuuteen perustuvia, olivat muita yksinäisempiä. Paikallisen kielen taitaminen oli tärkeä edellytys ei-sukulaisuuteen perustuvien suhteiden luomiseen. Nämä suhteet vähensivät yksinäisyyttä ja edistivät kotoutumista.</p>	
<p>Elfadl, W., Lilja, E., Skogberg, N., Selling, K. & Castaneda, A.E. (2020). The Association between Pre- and Post-Migration Wellbeing Factors with Integration among Russian, Somali and Kurdish Origin Adults in Finland. <i>Finnish Yearbook of Population Research</i>. 55(45–59).</p>	<p>Kotoutumiseen vaikuttivat lähtömaassa hankittu koulutus ja siellä koettut traumaattiset kokemukset sekä Suomessa koettu elämänlaatu ja yksinäisyys. Kotoutumista edistivät työllistyminen, kielitaito, äänestämisen, paikallisen median seuraaminen, paikalliset ystävät sekä mielekkäät harrastukset.</p>	
<p>Fong, M., Liu, A., Lung, B., Alayche, I., Sayfi, S., Kirenga, R.Y., Chomienne, M., Saad, A., Grenier, J., Kassam, A., Ahmed, R., & Pottie, K. (2024). From struggle to strength in African and Middle Eastern newcomers' integration stories to Canada: A participatory health equity research study. <i>PLoS one</i>, 19(4).</p>	<p>Maahanmuuttajien tarinoista heijastui yksinäisyyden, eristäytymisen ja kielitaidottomuuden kokemuksia. He voivat kohdata haasteita sosiaalisen verkoston ja merkityksellisten ihmissuhteiden muodostamisessa.</p>	
<p>Kankaanpää, R., Eskelinen, N., Veszteg, C., Anand, J., Mäki-Opas, T., Vaarama, M. & Neuvonen, S. 2019). Varhaisessa kotoutumisen vaiheessa olevien pakolaistaustaisten aikuisten elämänlaatua selittävät tekijät. <i>Yhteiskuntapolitiikka</i>, 84(5–6), 538–548.</p>	<p>Vastaajista noin kolmasosa koki yksinäisyyttä, ja yhdistettynä traumakokemuksiin sillä oli heikentävä kokonaisvaltainen vaikutus kaikkiin neljään elämänlaadun ulottuvuuteen.</p>	
<p>Kemppainen, L., Kemppainen, T., Fokkema, T., Wrede, S. & Kouvonen, A. (2023). Neighbourhood Ethnic Density, Local Language Skills, and Loneliness among Older Migrants – A Population-Based Study on Russian Speakers in Finland. <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i>, 20, 1117.</p>	<p>Etnisesti tiheillä alueilla asuminen kasvattaa yksinäisyyttä hyvin paikallista kieltä puhuvien joukossa. Hyvä paikallisen kielen taito voi indikoida vahvempaa paikallisen kulttuurin identiteettiä, ja synnyttää sitä kautta eristäytymistä saman lähtömaan maahanmuuttajista.</p>	

<p>Song, M., Tabuchi, K. & Kobayashi, T. (2018). Stress Conditions and Mental Health Status of International Students Studying in Japan. <i>Science Journal of Public Health</i>. 6(3),100–105.</p>	<p>Kielimuuri, taloudelliset tai opiskeluun liittyvät ongelmat ja osa-aika työn vaatimukset olivat merkittäviä stressitekijöitä. 37,3% vastaajilla oli merkkejä masennuksesta, jonka syntymiseen vaikutti eniten yksinäisyys.</p>	
<p>Alkuperäistutkimus</p>	<p>Vahvuudet</p>	<p>Heikkoudet</p>
<p>Djundeva, M. & Ellwardt, L. (2020). Social support networks and loneliness of Polish migrants in the Netherlands. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i>. 46(7):1281–1300.</p>	<p>Laaja tutkimusjoukko (N = 1131). Kattavat, monivaiheiset analyysit aineistosta. Erilaisien, merkityksellisten verkostotyyppien ja yhteydenpitotapojen tarkastelu.</p>	<p>Tutkimusmenetelmä ei ota huomioon yksilötasoisia eroja kysymysten ja vastausvaihtoehtojen tulkinnassa. Tutkimusjoukossa vain puolalaisia maahanmuuttajia.</p>
<p>Elfadl, W., Lilja, E., Skogberg, N., Selling, K. & Castaneda, A.E. (2020). The Association between Pre- and Post-Migration Wellbeing Factors with Integration among Russian, Somali and Kurdish Origin Adults in Finland. <i>Finnish Yearbook of Population Research</i>. 55(45–59).</p>	<p>Laadulliseksi tutkimukseksi erittäin laaja (N = 1846) satunnaisotannalla hankittu tutkimusjoukko. Sukupuolten ja kansalaisuuksien eroja tarkasteltu monipuolisesti. Yksinäisyys ja kielitaito oli asetettu analysoinnin muuttujiksi. Mukana useita eri kansalaisuuksia.</p>	<p>Ei tutkittu syy- ja seurausyhteyksiä. Käytetyt käsitteet voi ymmärtää subjektiivisesti, ja haastattelijaa voi ohjata vastauksia tahtomattaan. Kielitaidon ja yksinäisyyden välistä yhteyttä ei tutkittu suoraan, vaan se on tulkittavissa muiden yhteyksien kautta.</p>
<p>Fong, M., Liu, A., Lung, B., Alayche, I., Sayfi, S., Kirenga, R.Y., Chomienne, M., Saad, A., Grenier, J., Kassam, A., Ahmed, R., & Pottie, K. (2024). From struggle to strength in African and Middle Eastern newcomers' integration stories to Canada: A participatory health equity research study. <i>PloS one</i>, 19(4).</p>	<p>Mielenkiintoinen, laadullinen tutkimusmenetelmä, joka voi tuoda esiin sellaisia seikkoja, joita kyselyn tai haastattelun kautta voi olla vaikeaa tavoittaa. Tutkimusjoukolla on voinut olla motivaatiota tarinoiden kirjoittamiseen, koska ovat itse olleet mukana suunnittelemassa aineiston keruumenetelmää. Mukana useita eri kansalaisuuksia.</p>	<p>Erittäin pieni tutkimusjoukko (N = 18), jonka kertomusten tulkinta on subjektiivista. Kyseinen tutkimusmuoto vaatii joko kielitaitoa tai tulkkauksia, eikä artikkelista käy ilmi, miten kielitaito on huomioitu tarinoiden tulkinnassa. Menetelmä ei myöskään tarjoa mahdollisuutta kahdensuuntaiseen dialogiin. Mukana on vain vähän miehiä.</p>
<p>Kankaanpää, R., Eskelinen, N., Veszteg, C., Anand, J., Mäki-Opas, T., Vaarama, M. & Neuvonen, S. 2019). Varhaisessa kotoutumisen vaiheessa olevien pakolaistaustaisten aikuisten elämänlaatua selittävät tekijät. <i>Yhteiskuntapolitiikka</i>, 84(5–6), 538–548.</p>	<p>Kattavasti kuvattu tutkimusprosessi, jossa vakioitiin muuttujia regressioanalyysin avulla. Tutkimuksessa hyödynnettiin polkumalleja. Tutkimusjoukko koostui useista eri kansalaisuuksista, joita avustettiin kyselyyn vastaamisessa.</p>	<p>Pieni tutkimusjoukko (N = 210), joka ei ole satunnaisotos. Vastaukset ovat itsearvioiteja, ja kysymykset johdettu suomalaisesta järjestelmästä käsin. Kielitaidon ja yksinäisyyden yhteyttä kuvattu lähinnä koulutuksen kautta.</p>

<p>Kemppainen, L., Kemppainen, T., Fokkema, T., Wrede, S. & Kouvonon, A. (2023). Neighbourhood Ethnic Density, Local Language Skills, and Loneliness among Older Migrants – A Population-Based Study on Russian Speakers in Finland. <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i>, 20, 1117.</p>	<p>Laaja, satunnaisotannalla hankittu tutkimusjoukko (N = 1082). Korkealaatuinen, useaan otteeseen testattu tutkimusaineisto, jossa tutkittu yksinäisyyden ja kieli- taidon välisen yhteyden lisäksi myös ympäristön vaikutusta edellisiin.</p>	<p>Aineiston analyysin avulla syy- ja seuraussuhteita on haastavaa tulkita. Löydösten konseptualisointi aiemmin tutkituun jättää toivomisen varaa. Tutkittu vain venäjänkielistä kohderyhmää, jolloin yleistettävyyttä on kysymysmerkki.</p>
<p>Song, M., Tabuchi, K. & Kobayashi, T. (2018). Stress Conditions and Mental Health Status of International Students Studying in Japan. <i>Science Journal of Public Health</i>. 6(3),100–105.</p>	<p>Vähemmän tutkittu kohderyhmä (kansainväliset opiskelijat) ja länsimaisessa yhteisössä vähemmän esillä oleva kohdema (Japani). Opiskelijat edustivat 11 eri lähtömaata.</p>	<p>Pieni tutkimusjoukko (N = 67). Tuloksia ja niiden välisiä yhteyksiä analysoidaan suppeasti. Tutkimusmenetelmä ei ota huomioon yksilötasoisia eroja kysymysten ja vastausvaihtoehtojen tulkinnassa.</p>

5 Tutkimuksen tulokset

Aineiston käsittelyn ja analysoinnin jälkeen pääsin pohtimaan millaista tietoa kirjallisuuskatsaukseni valitsemani tutkimukset tuottavat yhdessä. Yritin pitää mielessä, että hyvä kirjallisuuskatsaus heijastaa kirjoittajansa analyttisiä kykyjä. Lähdemateriaalia tarkastellessa onkin syytä etsiä sellaisia trendejä, kehityskohteita, eroavaisuuksia tai samankaltaisuuksia, jotka ovat toisilta jääneet huomaamatta tai ovat jostain syystä toistaiseksi tieteellisen keskustelun ulkopuolella. (Oliver, 2012, 10). Sen sijaan, että olisin vain kirjannut ylös tutkimusten eri löydöksiä, ja vertailut niitä keskenään, halusin nähdä, voisivatko ne yhdessä tuottaa mallin kielitaidon vaikutuksesta yksinäisyyteen.

Viidessä kuudesta lähdetutkimuksestani vastaajilta oli kysytty, kokivatko he olonsa yksinäiseksi. Yksinäisyyden kokemuksissa oli vaihtelua, sillä alimmillaan 4%:a (Elfadl ym., 2020) enimmillään 65 %:a (Djundeva & Ellwardt, 2020) vastaajista tunsivat olonsa usein tai jatkuvasti yksinäiseksi. Songin, Tabuchin ja Kobayashin (2018) tutkimuksessa oli käytetty yksinäisyyden arviointia skaalalla 1–100, jolloin vastausten mediaaniksi muodostui 42,72.

Vastaajia oli pyydetty arvioimaan paikallisen kielitaidon osaamistaan neljässä tutkimuksessa. Vastauksissa oli jonkin verran vaihtelua, sillä siinä missä Songin ym. (2018) ja Kemppaisen ym. (2023) tutkimuksissa kielitaitonsa arvioi hyväksi vajaa 40% vastaajista, Elfadlin ym. (2020) tutkimuksessa kielitaitonsa arvioi hyväksi lähtömaasta riippuen 72–94% vastaajista. Djundevan ja Ellwardtin (2020) tutkimuksessa kielitaitoa oli kysytty asteikolla 1–5, jolloin keskiarvoksi muodostui 2,77. Paikallisen kielen osaaminen vaikuttaisi siis olevan kohtuullisella tasolla, mutta on muistettava, että kyseessä on vastaajan oma arvio. Siinä missä joku kokee osaavansa paikallista kieltä hyvin, jos ymmärtää yksinkertaista kieltä esimerkiksi ruokaostoksia tehdessään, toinen voi kokea osaavansa kieltä hyvin vasta pystyessään opiskelemaan kyseisellä kielellä.

Seuraavaksi lähdin tarkastelemaan tutkimus kerrallaan millaisia yhteyksiä kielitaidolla ja yksinäisyydellä tutkimusten mukaan oli. Yleisesti ottaen tässä aineistossa kielitaidolla oli havaittu olevan vaikutusta maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen. Suoraan tätä yhteyttä oli tutkittu Songin ym. (2018), Kankaanpään ym. (2019) ja Elfadlin ym. (2020) tutkimuksissa. Djundevan & Ellwardtin (2020), Fongin ym. (2024) ja Kemppaisen ym. (2023) tutkimuksissa yhteys oli epäsuora ja tulkittavissa vastauksista tai johtopäätöksistä. Tärkeimmäksi havainnoksi kuitenkin mielestäni nousee

se, että kielitaidon vaikutus koettuun yksinäisyyteen vaihtelee sen mukaan kuinka hyvin paikallista kieltä osaa, jolloin taustamekanismi on erilainen niillä, joiden kielitaito on olematon tai heikko verrattuna niihin, joiden kielitaito on hyvä tai jopa erinomainen (Kuva 3, liite 4).

Kun kielitaito on olematon, yksinäisyyttä lisää yksin asuminen tai parisuhteen puute sekä matala koulutustaso ja työttömyys (Djundeva & Ellwardt, 2020). Yksin asuessa (Song ym., 2018) tai parisuhteen puuttuessa (Kankaanpää ym., 2019) kielitaito ja yksinäisyys kietoutuu yhteen siten, ettei maahanmuuttajalla välttämättä ole ketään läheistä ihmistä, jonka kanssa kieltä voisi harjoitella kotona tai siitä voisi edes puhua. Tällöin myös yleinen sosiaalisten verkostojen puute voi lisätä yksinäisyyden tunnetta (Djundeva & Ellwardt, 2020). Matala koulutustaso (Kankaanpää ym., 2019; Elfadl ym., 2020) puolestaan voi tehdä kielen opiskelusta vaikeaa, jos esimerkiksi luku- ja kirjoitustaitoa ei ole. Tutkimusten mukaan korkeammin koulutetuilla onkin yleensä enemmän paikallisia ystäviä (Elfadl ym., 2020). Työttömänä kielitaitoa on hankala kehittää ja kielitaidottomana työn löytäminen voi olla vaikeaa (Djundeva & Ellwardt, 2020), mikä voi yhdessä yksinäisyyden kanssa muodostaa kehän, josta on vaikeaa päästä pois. Vaikuttaisi siis, että korkea koulutustaso antaa vahvemman pohjan kielitaidon hankkimiselle, ja työssä käyminen puolestaan edistää kielitaidon kehittymistä ja antaa mahdollisuuksia sosiaalisten kontaktien luomiseen. (Kuva 3, liite 4).

Kun kielitaito on heikko, mutta sitä on jonkin verran, yksinäisyyttä lisäävät koetut kulttuurierot ja sosiaalinen eristäytyminen. Vajaalla kielitaidolla kulttuurieroja voi olla vaikeaa ymmärtää (Fong ym., 2024) ja paikallisten kanssa voi olla vaikeaa luoda kontakteja (Djundeva & Ellwardt, 2020). Myös paikallisten asenteisiin (Song ym., 2018) tai kulttuurisiin ominaisuuksiin kuten suuriin luokkakokoihin koulussa (Fong ym., 2024) voi kiinnittää tällöin enemmän huomiota. Heikolla kielitaidolla yhteyksien luominen voi muodostua jopa täyttä kielitaidottomuutta vaikeammaksi, kun ylitettävänä on kielitaidon lisäksi yksilön havaitsemien kulttuurieroja muuri. Epäonnistuneet yritykset voivat tuottaa alentunutta itseluottamusta, mikä entisestään voi lisätä yksinäisyyden tunnetta (Kankaanpää ym., 2019). Kulttuurieroista voi syntyä myös tunne rajallisista mahdollisuuksista, jotka niinkään lisäävät yksinäisyyden tunnetta (Fong ym., 2024). Sosiaalista eristäytymistä puolestaan syntyy, kun mielekkäitä kontakteja ei tahdo syntyä yrityksistä huolimatta (Song ym., 2018; Fong ym., 2024) tai kun harrastuksia ei ole (Djundeva & Ellwardt, 2020). Tästä voi seurata stressiä, masennusta ja muita mielenterveyden haasteita (Song ym., 2018; Fong ym., 2024), joiden hoitaminen puutteellisella kielitaidolla voi olla haastavaa. Samaan aikaan perhe ja läheiset ystävät ovat

edelleen lähtömaassa (Fong ym., 2024), tämä voi edelleen lisätä kontrastia uuden kotimaan tilanteeseen. Jollakin tasolla voisi siis ajatella kielitaidottomuuden jopa suojelevan yksilöä tietyiltä, diskriminaatiota tai sosiaalisista eristämistä ilmentäviltä tekijöiltä, kun kaikki kulttuurin nyanssit eivät tule ilman kielitaitoa tutuksi. (Kuva 3, liite 4).

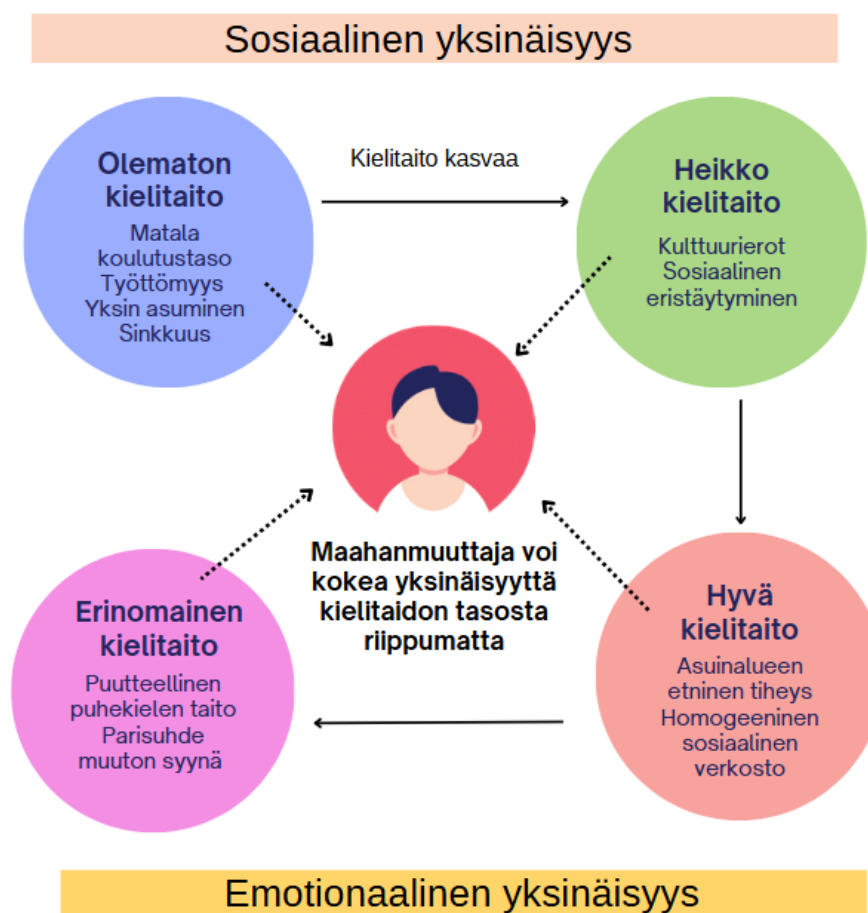
Voitaneen siis todeta, että kielitaidon ja yksinäisyyden yhteydet ovat melko ilmeisiä, kun kielitaitoa ei ole tai se on heikko. Kun kielitaito kasvaa, sen vaikutusmekanismit koettuun yksinäisyyteen muodostuvat jopa yllättäviksi. Kielitaidon ollessa hyvä yksinäisyyttä lisää asuinalueen etninen tiheys sekä homogeeninen sosiaalinen verkosto. Asuinalueen etnisen tiheyden on todettu lisäävän yksinäisyyttä niillä, jotka puhuvat paikallista kieltä hyvin tai ainakin verrokkiryhmäänsä paremmin. Syynä voi olla yksilön vanhan, lähtömaahan sidotun, ja uuden kohdemaassa muodostuneen identiteetin välinen konflikti, jolloin henkilö haluaisi kuulua tai jo kokee kuuluvansa uuteen yhteiskuntaan, mutta junnua vielä joiltakin osin vanhaan identiteettiin kuuluvassa yhteisössään. (Kempainen ym., 2023). Toinen yksinäisyyttä lisäävä tekijä hyvän kielitaidon tasolla on sosiaalisten verkostojen puute tai homogeeninen sosiaalinen verkosto, jossa sosiaaliset kontaktit rajoittuvat lähimpiin perheenjäseniin. Joillakin kielitaidon kehittymiseen ja siitä seuraavaan yksinäisyyden tunteeseen vaikuttaa keskittyminen lähtömaassa asuvien välittömien perheenjäsenten tukemiseen yleensä taloudellisesti. Tällöin aikaa tai muuta resurssia uusien ihmissuhteiden muodostamiselle ei ole. Kielitaidon kehittymistä ja yksinäisyyden vähenemistä tukisikin mahdollisimman monimuotoinen sosiaalinen verkosto, jossa on myös paikallisen kulttuurin ja kielen jäseniä. Kielitaito voi auttaa muodostamaan monimuotoisia verkostoja esimerkiksi yhteiskunnalliseen toimintaan tai harrastuksiin osallistumisen kautta. (Djundeva & Ellwardt, 2020). (Kuva 3, liite 4).

Yllättävää kyllä, kielitaito vaikuttaa yksinäisyyteen vielä sittenkin, kun se on erinomainen. Fongin ja kollegoiden (2024) tutkimuksessa tutkimusjoukko arvioi puhuvansa erinomaista englantia ja koki silti itsensä yksinäiseksi. Vastaajat kokivat, että vaikka he puhuivat kieliopillisesti oikein ja heidän sanavarastonsa oli laaja, he eivät tunteneet tai osanneet käyttää paikallisia ilmaisuja ja fraaseja etenkin puhekielellä. Keskustelut voivat silloin jäädä pinnallisiksi eikä oikeaa, merkityksellistä yhteyttä kanssaihmiin synny. Kokemus yksinäisyydestä ihmisten ympäröimänä lisäsi sitten yksinäisyyttä hienovaraisen ulkopuolisuuden ja väärin ymmärretyksi tulemisen muodossa. Toinen yllätys oli, että jos maahanmuuton syynä on ollut romanttinen parisuhde tai avioliitto, maahanmuuttaja kokee muita maahanmuuttajia enemmän yksinäisyyttä (Kempainen ym., 2023). Kun yksilö on tullut maahan parisuhteen vuoksi, voi yksinäisyyden tunnetta lisätä tunne

siitä, ettei hänellä ole uudessa kotimaassa ketään oman puolison lisäksi. Paikallisella puolisoilla kuitenkin on kyseisessä maassa oma erillinen elämänsä ja oma sosiaalinen piirinsä, johon ulkopuolisena voi olla vaikeaa päästä mukaan. Huomioitavaa on, että jos taas pariskunnan molemmat osapuolet ovat muuttaneet uuteen kotimaahan yhdessä, ei vastaavaa kokemusta yksinäisyydestä synny (Kankaanpää ym., 2019). (Kuva 3, liite 4).

Kuvasta 3 (liite 4) on havaittavissa myös yksinäisyyden eri ulottuvuudet. Vaikuttaa siltä, että kielitaidon ollessa olematon tai heikko, yksinäisyys tuntuu erityisesti sosiaalisen yksinäisyyden kokemuksina, jolloin sosiaalinen verkosto on liian pieni tai löyhä ollakseen yksilölle tyydyttävä. Kielitaidon parantuessa taas yksinäisyyden kokemus muuttuu emotionaaliseksi yksinäisyydeksi, joka syntyy, kun sosiaalisia kontakteja on kyllä riittävästi, mutta ne eivät ole riittävän syviä tai merkityksellisiä. (Bevinn, 2011). Näin kielitaidolla on vaikutusta paitsi koettuun yksinäisyyteen, myös sen laatuun.

Kuva 3. Kielitaidon vaikutus yksinäisyyteen

Kielitaidon vaikutuksessa maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen on myös helppo havaita itseään toistavia kehiä, joita ilmenee myös kielitaidon kehittyessä. Kielitaidon tasosta riippumatta yksilön voi olla vaikeaa muodostaa uusia sosiaalisia kontakteja etenkin, jos on uudessa kotimaassaan yksin. Tästä voi aiheutua sosiaalista eristäytymistä, joka tekee sosiaalisten kontaktien luomisesta ja siten yksinäisyyden tunteesta entistä vaikeampia. Toisaalta uuden sosiaalisen verkoston luominen uudessa kotimaassa voi maksaa yksilölle vanhan kotimaan sosiaalisen verkoston vaurioitumisen, jolloin vanhat verkostot kutistuvat ajan myötä ja jäljelle jäävät vain lähimmät sukulaiset ja ystävät (Djundeva & Ellwardt, 2020). Näin yksilö voi elää pitkäänkin välitilassa, jossa sekä uuden että vanhan kotimaan sosiaaliset kontaktit ovat heikkoja.

Vastaava eristäytymisen kehä on näkyvissä hieman erilaisena sellaisilla maahanmuuttajilla, joilla on omaan kieleen ja kulttuuriin kuuluvia sosiaalisia kontakteja uudessa kotimaassaan. Tällöin kielitaito ei sosiaalisissa kontakteissa pääse kehittymään, mikä puolestaan voi aiheuttaa irrallisuuden ja yksinäisyyden tunteita suhteessa uuteen kotimaahan ja sen kulttuuriin, jolloin yksilö turvautuu omaan lähipiiriinsä. Myös kielitaidon ja opiskelun tai työn väliset itseään toistavat kehät ovat kukaunkin itsestään selviä. Kun kielitaitoa ei ole, on opiskelu- tai työpaikan löytäminen vaikeaa, vaikka kielitaidon kehittyminen juuri vaatisi opiskelua tai työtä uudessa kotimaassa. Näin matala koulutustaso ja työttömyys pääsevät vaikuttamaan myös maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen.

Siinä missä kielitaidon ja yksinäisyyden yhteys on selkeä, ja vaihtelee kielitaidon tason mukaan, on myös havaittu tekijöitä, joilla ei ole yhteyttä maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen. Esimerkiksi uudessa kotimaassa vietetyn ajan pituudella ei vaikuttaisi olevan merkitystä (Djundeva & Ellwardt, 2020). Vaikka edellä kuvattiin asuinalueen etnisen tiheyden lisäävän yksinäisyyttä hyvän paikallisen kielitaidon omaavilla, ei vastaavaa yhteyttä havaittu niillä, joiden kielitaito etnisesti tiheällä asuinalueella on heikko. Muutoinkin asuinalueen etninen tiheys vaikutti vain hyvän kielitaidon omaavien yksilöiden yksinäisyyteen, eikä muita yhteyksiä alueen etnisellä tiheydellä havaittu olevan. (Kemppainen ym., 2023). Vaikutusta yksinäisyyteen ei ole havaittu olevan myöskään maahanmuuttajan menneisyyden vaikeilla tai traumaattisilla kokemuksilla (Elfadl ym., 2020), mikä sinänsä luo positiivista valoa tulevaisuuteen uudessa kotimaassa myös sellaisille yksilöille, joiden tausta lähtömaassa on ollut erityisen vaikea.

6 Johtopäätökset

Yksinäisyydellä tiedetään olevan kauaskantoisia vaikutuksia yksilön terveyteen ja hyvinvointiin. Matala paikallisen kielen taito on yksi useimmin viitattuja riskitekijöitä esimerkiksi vanhempiin maahanmuuttajiin kohdistuvissa tutkimuksissa. Huomionarvoista on myös, että maahanmuuttajat, jotka ovat tulomaahan verrattuna kielellisesti ja kulttuurisesti samankaltaisista maista kokevat vähemmän yksinäisyyttä, kuin erilaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevat (Kemppainen ym., 2023), jolloin myös lähtö- ja kohdemaan kulttuurien ja kielten samankaltaisuudella on merkitystä. Tällöin voitaisiin ajatella erityisen yksinäisyyden riskin piirissä olevan maahanmuuttajat, jotka siirtyvät kulttuuriltaan ja kieleltään täysin erilaisten maiden välillä.

Tämän kirjallisuuskatsauksen löydösten perusteella vaikuttaa, että kielitaidon vaikutus maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen on paitsi moniulotteinen myös riippuvainen yksilön paikallisen kielen taitotasosta. Kielitaidon ollessa olematon yksinäisyys kietoutuu yhteen matalan koulutustason ja työttömyyden kautta yksin asumisen korostaessa sen vaikutuksia. Heikko kielitaito puolestaan voi tuottaa jo edellistä vaihetta syvempää ymmärrystä kulttuurisista eroista, ja yksilö voi kokea yksinäisyyttä ennen muuta oman sosiaalisen eristäytymisensä kautta. Mielenkiintoista on, ettei verrattain hyväkään kielitaito näyttäisi vähentävän yksinäisyyden kokemuksia. Hyvän kielitaidon omaavat sen sijaan kokevat yksinäisyyttä etenkin, jos heillä on homogeeninen sosiaalinen verkosto tai he asuvat etnisesti tiheillä alueilla. Erinomaisesti paikallista kieltä puhuvilla voi olla sellaisia puutteita puhekielen tai paikallisten ilmaisujen osaamisessa, jotka lisäävät ulkopuolisuuden tunnetta tilanteissa, joissa sitä ei odottaisi kokevan. Myös parisuhde maahanmuuton syynä lisää yksinäisyyden kokemuksia myös erinomaisesti paikallista kieltä puhuvilla.

Yhteyksien muodostaminen toisiin ihmisiin on siis jokaisen ihmisen biologinen perustarve eikä tuo tarve katoa edes maastamuuttoa edellyttävän kriisin keskellä. Uudessa kotimaassa pakolaisistaustaisten henkilöiden keskeisiä tarpeita terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ovat yksinäisyyden ja kaipuun lievittäminen, vaikka kotoutumistoiminta saattaakin helposti keskittyä ainakin aluksi vain perustarpeiden kuten ravinnon ja suojan tarjoamiseen. (Kankaanpää ym., 2019). Tästä kirjallisuuskatsauksesta saatua tietoa kielitaidon vaikutuksesta maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen voidaan hyödyntää monin tavoin maahanmuuttajien kotoutumisen ja hyvinvoinnin edistämisessä sekä yksinäisyyden kokemusten vähentämisessä. Koska paikallisen kielitaidon merkitys on korostunut, kannattaa maahanmuuttajille tarjota tehokasta ja helposti saatavilla olevaa

kielikoulutusta, joka auttaa heitä sopeutumaan uuteen ympäristöön ja muodostamaan sosiaalisia verkostoja. Laajoilla sosiaalisilla verkostostoilla on monia hyötyjä, sillä ne esimerkiksi vähentävät yksinäisyyttä ja edistävät kotoutumista. Näin ollen kotoutumisessa olisi suotavaa luoda ja tukea yhteisöllisiä ohjelmia ja tapahtumia, jotka antavat mahdollisuuksia uusien ystävyysuhteiden ja tukiverkostojen luomiseen. Tämän katsauksen perusteella voisin myös todeta, että kotoutumisessa voitaisiin painottaa kielitaidon kasvattamisen lisäksi myös mahdollisuuksia muodostaa uusia, ei sukulaisuuteen perustuvia suhteita esimerkiksi kielikurssien, työkokeilujen ja naapuruuden kautta (Djundeva & Ellwardt, 2020).

Lähdeaineistossa korostui myös koetun stressin ja mielenterveyden haasteiden merkitys maahanmuuttajien hyvinvoinnissa. Tämä mielessä pitäen heille tulisi olla tarjolla helposti saatavilla olevia mielenterveyspalveluja, jotka huomioivat heidän erityistarpeensa, kulttuuritaustansa ja mahdollisesti puutteellisen kielitaidon. Muita mielenterveyttä suojaavia tekijöitä ovat esimerkiksi korostettu sosiaalinen tuki, vähäiset syrjinnän kokemukset ja oman kielen käyttömahdollisuus etenkin etnisesti tiheillä alueilla (Kempainen ym., 2023).

Tätä opinnäytetyötä on mahdollista myös hyödyntää esimerkiksi sosionomiopetuksessa tosielämän esimerkkinä kirjallisuuskatsauksen toteuttamisesta. Lisäksi kuvassa 3 esittelemäni kuvaus tekemistäni johtopäätöksistä voisi toimia pohjana myös muiden teemojen ulottuvuuksien hahmoteluun. Eräänlaisena viitekehysten pohjana se voisi mahdollistaa teemaan liittyvän kehityksen ja toisaalta siitä löytyvien ulottuvuuksien kuvaamisen havainnollistavalla tavalla.

6.1 Tulosten hyödyntäminen Flow – suomea ja sosiaalisia taitoja työelämään- työllisyshankkeessa

Tässä opinnäytetyössä syntynyttä tietoa voidaan hyödyntää Flow- suomea ja sosiaalisia taitoja työelämään- työllisyshankkeessa monin eri tavoin. Tulokset alleviivaavat paikallisen kielen taidon tärkeyttä niin maahanmuuttajan onnistuneen kotoutumisen kuin kokonaisvaltaisen hyvinvoinninkin edistämiseksi erityisesti koetun yksinäisyyden vähentämisen kautta. Tällöin hankkeessa kannattaa panostaa suomen kielen ja erityisesti sen puhekielen opetukseen esimerkiksi päivittäisenä oppituntina sen lisäksi, että suomea käytetään hankkeen työskentelykielenä myös muussa arjessa. Päivittäisen toiminnan ohjaamista puhekielellä voidaan täydentää yksinkertaisilla

teksteillä ja kuvilla ymmärtämisen varmistamiseksi. Edistyneemmille kielen käyttäjille voitaisiin tarjota opetusta puhekielessä käytettyihin fraaseihin ja ilmaisuihin.

Flow- työllisyysshanke on avoin kaiken taustaisille asiakkaille kansalaisuudesta tai alkuperästä riippumatta, mikä tarjoaa hienon mahdollisuuden heterogeenisten sosiaalisten verkostojen luomiseen. Hankkeen asiakkaat voivat olla sekä kantasuomalaisia, että maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, jolloin hankkeessa kannattaisi edistää kyseisten väestöryhmien keskinäistä kanssakäymistä. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi työparityöskentelyllä, jolloin kantasuomalainen ja maahanmuuttajataustainen asiakas ohjataan työskentelemään hankkeen päivittäisessä arjessa keskenään. Hanke voi toimia myös koordinaattorina vapaa-ajan toimintojen, kuten urheilupuurukoiden, muodostamisessa jakaen tietoa erilaisista mahdollisuuksista tai jopa tarjoamalla tiloja näiden järjestämiseen.

Niin ikään sosiaalisten verkostojen laajentamisen näkökulmasta hankkeen henkilöstöllä on vahvat siteet paikallisiin yhteisöihin ja työnantajiin. Hanke voi toimia tärkeänä linkkinä asiakkaiden ja hankkeen sidosryhmien liitoskohdassa. Asiakas voi hankkeen kautta tutustua sellaiseen sosiaaliseen yhteisöön, vapaa-ajan seuraan tai harrastukseen, jonka kautta hän voi laajentaa omaa sosiaalista verkostoaan ja kielitaitoaan edelleen hankkeen ulkopuolella. Myös hankkeen kautta tapahtunut työllistyminen tai opiskelujen aloittaminen edistää asiakkaan sosiaalisen verkoston ja kielitaidon kasvamista yksinäisyyttä torjuvalla tavalla.

Flow- työllisyysshanke voi hyödyntää tässä opinnäytetyössä kerättyä tietoa myös mahdollisen jatkohankkeen rahoituksen hakemisessa. Edellä kuvattujen johtopäätösten mukaan maahanmuuttajan kielitaidolla ja yksinäisyydellä vaikuttaa olevan monisyisiä keskinäisiä suhteita, jotka vaihtelevat yksilön kielitaidon tason mukaan. Kielitaidon tasosta huolimatta kielitaidon ja koetun yksinäisyyden yhteys on selkeä, mikä puolestaan voi vaikuttaa maahanmuuttajan hyvinvointiin ja mielenterveyteen. Näin ollen vastaavien hankkeiden toiminta on perusteltua paitsi yksilöllisen hyvinvoinnin, myös kansanterveyden näkökulmasta. Ehkäpä jatkohankkeessa voitaisiin kuitenkin kohdentaa toimia asiakkaille heidän suomen kielen taitotasonsa mukaan. Näin voitaisiin paremmin huomioida kunkin asiakkaan yksilölliset tarpeet heidän kotoutumisensa ja hyvinvointinsa varmistamiseksi.

6.2 Tutkimuksen laadun varmistaminen

Kirjallisuuskatsaus opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä haastaa tekijäänsä pohtimaan tutkimuksen luotettavuutta siinä missä laadullinen tai määrällinenkin tutkimus. Yleisemmin edellä mainittuihin tutkimusmenetelmiin yhdistetyt reliabiliteetti ja validiteetti on syytä varmistaa siten myös tässä tutkimuksessa. Reliaabelius tarkoittaa tutkimuksen toistettavuutta, jolloin samoja tutkimustuloksia voitaisiin odottaa tutkijasta riippumatta (Vilka, 2007, 149). Kirjallisuuskatsauksessa reliabiliteetti on mielestäni määrällistä tutkimusta heikompi, sillä tekstiaineiston analysointi on jossain määrin aina subjektiivista. Toinen henkilö voisi kiinnittää aineistossa huomiota sellaisiin asioihin, jotka menevät minulta ohi ja toisin päin. Tätä pyrin taklaamaan parhaani mukaan kuvaamalla mahdollisimman aukottomasti, kuinka pääsin johtopäätöksiini.

Validiteetti puolestaan kertoo siitä, onko tutkimuksessa onnistuttu mittaamaan sitä, mitä pitikin mitata. Määrällisessä tutkimuksessa tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kyselylomakkeen väitteet vastaavat tutkimuksessa käytettyä teoreettista viitekehystä ja tutkimuskysymyksiä. (Vilka, 2007, 150). Kirjallisuuskatsauksessa tämä voisi minulle tarkoittaa sitä, että aineiston haussa käytin sellaisia hakusanoja, joilla sain analysoitavaksi vain sellaisia tutkimuksia, jotka potentiaalisesti vastaavat tutkimuskysymykseeni.

Koska kirjallisuuskatsauksessa ei tuoteta omaa tutkimustietoa, minun oli varmistettava, että käyttämäni aineisto on kauttaaltaan laadukasta ja sen kokonaisluotettavuus on hyvä. Tämä tarkoitti, että aineiston laadunarvioinnissa huomioin tutkimusten validiteetin, reliabiliteetin, sovellettavuuden, siirrettävyyden ja yleistettävyyden (Vilka, 2023). Näin ollen aineiston tutkimuksissa oli tutkittu sitä, mitä pitikin tutkia. Tutkimuksen perusjoukko ja siitä valittu otos oli määritelty huolellisesti. Otantamenetelmä, aineiston keruutapa ja analyysimenetelmä soveltuivat aiheen tutkimiseen, ja koko tutkimusprosessi oli toteutettu huolellisesti, rehellisesti ja eettisesti (Vilka, 2007, 153). Tämän pystyin varmistamaan käyttämällä lähteenä vain vertaisarvioituja, akateemisissa lehdissä julkaistuja tutkimuksia, joiden kokonaisluotettavuus ja tutkimusetiikka olivat korkealla tasolla.

Sinänsä en tunnistanut omaan työhöni liittyviä tutkimuseettisiä ongelmia tai lupien hankintaa, koska en itse tehnyt tutkimusta perusjoukosta valitun otoksen parissa. Niin ikään aineiston säilyttämiseen en nähnyt liittyvän eettisiä kysymyksiä, koska tutkimusaineisto on julkisesti verkossa saatavilla (Liite 5). Kuitenkin hyvään akateemiseen etiikkaan kuuluu esimerkiksi asianmukaiset

lähdeviittaukset, joiden avulla kunnioitan toisten tekemää työtä. Muutoin tutkimukseni läpinäkyvyyttä kuvaa se, miten huolellisesti kuvasin tutkimusprosessin aikana ottamani askelmerkit ja miten perustelin tekemiäni valintoja (Vilkkä, 2023).

Kirjallisuuskatsaus on suhteellisen vaativa tutkimusmetodi, jossa myös tieteen alan ammattilaiset saattavat kohdata erilaisia haasteita. Opinnäytetyöni yhtenä mahdollisena rajoituksena minun on huomioitava, että päätin käyttää tiedonhaussa vain yhtä tietokantaa, Semantic Scholaria. Varsinkin laajemmissa kirjallisuuskatsauksissa lienee tyypillistä hyödyntää useampia tietokantoja mahdollisimman monipuolisen aineiston löytämiseksi. Minun tavoitteenani oli kuitenkin tässä yhteydessä myös tutustua tekoälyavusteisen tietokannan käyttämiseen, minkä vuoksi päädyin pitäytymään yhdessä tietokannassa.

Sen lisäksi, etten olisi löytänyt riittävästi määrää laadukkaita alkuperäistutkimuksia katsaukseni lähteeksi, oli mahdollista, että en onnistunut uuden tiedon tuottamisessa. Tällöin en lähteitä analysoidessani olisi tuottanut teoreettista oivallusta sekä sen käsitteellistämistä, ja työni olisi tyypistynyt tutkimusten listanomaiseen kuvailemiseen. (Vilkkä, 2023). Koen kuitenkin, että muodostamani viitekehys kielitaidon vaikutuksesta maahanmuuttajan kokemaan yksinäisyyteen kielitaidon kehittymisen eri vaiheissa onnistui ainakin joiltakin osin käsitteellistämään tekemäni löydökset.

Lisäksi jäin pohtimaan, millä tavalla tutkimustuloksiini vaikuttaa se, että jokaisessa tässä kirjallisuuskatsauksen käyttämässäni lähdetutkimuksessa tutkimusjoukko oli antanut paikallisen kielen taidostaan oma-arvion. Voiko olla, että joidenkin kohdalla todellinen kielitaito on tällöin parempi ja toisilla heikompi kuin oma-arviossa on esitetty. Ja jos näin on, millainen vaikutus sillä on minun tekemiini päätelmiin? Tällöinhän henkilön kokemaan yksinäisyyden ja kielitaidon keskinäinen suhde voi olla jotakin muuta kuin nyt on esitetty. Koen kuitenkin, että minä opinnäytetyön tekijän joudun luottamaan lähteenä käyttämäni tutkimusten laatuun. Tällöin voidaan ajatella, että kyseinen seikka on ennen muuta alkuperäistutkimuksessa ja sen johtopäätöksissä huomioitava tekijä.

6.3 Työelämäyhteistyön onnistuminen

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöllä on tyypillisesti aina toimeksiantaja, jonka osallisuus opinnäytetyöhön vaihtelee. Tässä työssä toimeksiantaja sai pääosin vain nauttia valmiin työn tuloksista, sillä kirjallisuuskatsaus ei edellyttänyt toiminnan kehittämistä tai aineiston keräämistä samalla tavoin kuin toiminnallisempi opinnäytetyö olisi tehnyt. Toimeksiantajallani oli kuitenkin mahdollisuus osallistua opinnäytetyön prosessiin esimerkiksi antamalla suosituksia aineistona käytettävästä materiaalista. Lisäksi sain toimeksiantajan ammattilaisilta edellä kuvattuja tosielämän havaintoja maahanmuuttajien kielitaidon vaikutuksista oman pohdintani tueksi. Toivon tämän työn olevan hyödyksi toimeksiantajan perustellessa nykyisen hankkeen toimintaa sen sidosryhmille tai jopa hakiessa rahoitusta uudelle työllisyshankkeelle.

Odotin mielenkiinnolla oman osaamiseni kehittymistä opinnäytetyöprosessin myötä. Olen aiemmissa opinnoissani käyttänyt lopputyössä sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä, mutta narratiivinen kirjallisuuskatsaus oli minulle uusi menetelmä. Pidän lukemisesta ja kirjoittamisesta, joten uskoin tämän työskentelytavan sopivan minulle hyvin. Tutkimusmenetelmä antoi minulle mahdollisuuden kasvattaa akateemisen tutkimuksen ja kirjoittamisen osaamista uudesta näkökulmasta käsin. Lisäksi koin, että oma maahanmuuttotyöhön liittyvä osaamiseni kasvoi tämän opinnäytetyön myötä. Kohderyhmänä maahanmuuttajat ja heidän kotoutumisensa kiinnostavat minua tulevaisuuden sosionomin työssä, ja koin saavani vastauksia minua kiinnostaviin kielitaidon ja yksinäisyyden teemoihin.

6.4 Aiheita jatkotutkimukseen

Yksi mahdollinen lopputulema kirjallisuuskatsauksessa on, että sen avulla tunnistetaan selkeä aukko aiheeseen liittyvässä kirjallisuudessa. Tällöin on mielenkiintoista pohtia, miksi kyseistä ilmiötä ei ole tutkittu tai, millaista jatkotutkimusta kyseisen ilmiön ymmärtäminen vaatisi. (Oliver, 2012, 18). Aineistoa hakiessani ja johtopäätöksiä kiinnitinkin huomiota myös siihen, mitä en onnistunut löytämään. Pidän mielessäni millaisia tietoaukkoja opinnäytetyön tasoinen kirjallisuuskatsaus voisi kielitaidon tai yksinäisyyden tutkimuksessa tunnistaa ja miten merkityksellisinä noita vajeita voisi pitää.

Ensinnäkin huomaisin, että aiheesta on vielä vähän Suomessa tehtyä alkuperäistutkimusta. Hakutuloksiini nousevista kotoutumiseen, kielitaitoon ja yksinäisyyteen liittyvistä tutkimuksista vain neljä vaikutti otsikon perusteella sopivan kriteereihini. Näistä yksi karsiutui lopulta pois, koska tarkemmassa tarkastelussa kävi ilmi, ettei siinä käsitelty riittävästi kielitaidon ja yksinäisyyden välistä yhteyttä. Etenkin Suomen kaltaisessa maassa, jossa puhumme kansainvälisesti pientä ja isoista kieliperheistä irrallista kieltä, pitäisin tärkeänä tietää enemmän kielitaidon vaikutuksista maahanmuuttajan kokemaan hyvinvointiin ja eritoten yksinäisyyteen.

Toisekseen sama ilmiö aineiston rajallisuudesta toistui tehdessäni englannin kielisiä hakuja. Vaikka hakusanani tuottivat minulle alkuun lähes 220 000 ja tarkennustenkin jälkeen vajaa 530 artikkelia, ei näistä riittävän potentiaalisia lopulta ollut kuin 15. Edelleen näistä alkuperäistutkimuksista kirjallisuuskatsaukseeni valikoitui vain 3 tutkimusta muiden keskittyessä liikaa muihin asioihin. En voinut välttyä ajatukselta, ettei kysymys maahanmuuttajien kielitaidon vaikutuksesta heidän kokemaansa yksinäisyyteen ole vielä herättänyt laajempaa kiinnostusta. Ehkä maahanmuuttajat nähdään monissa maissa vielä ns. välttämättömänä pahana tai pahimmillaan näkymättöminä, eikä potentiaalisesti täysivaltaisina yhteiskunnan jäseninä. Näin heidän haasteensa jäävät yhtäläillä näkymättömiksi kuin he itsekin muulle yhteiskunnalle ovat.

Työni aihe jätti minulle myös paljon muita kysymyksiä, jotka valitettavasti jouduin rajaamaan siitä työn laajuuden vuoksi pois. Kokonaan oman tutkimusaiheen mielestäni muodostaa kantasuomalaisten asenteiden vaikutus kotoutumiseen ja maahanmuuttajien kielitaidon kehittymiseen. Millainen merkitys yhteiskunnassamme kielitaidolle asetetulla painoarvolla on kotoutumiseen? Miten me suomalaisina otamme vastaan heikosti kieltämme puhuvia? Pitääkö suomalaisuus ansaita? Sanoittamaton sääntö ansaintaan perustuvassa kulttuurissamme tuntuu olevan, että maahanmuuttaja ei ansaitse paikkaansa yhteiskunnassamme ennen kuin hän puhuu sujuvaa suomea, tekee ahkerasti töitä ja osallistuu aktiivisesti yhteiskuntaan esimerkiksi äänestämällä. Kun kotoutumisen reunaehdot ovat nämä, kuinka moni suomalainenkaan voi kokea olevansa tähän yhteiskuntaan integroitunut?

Lähteet

Bevinn, S. J. (Ed.). (2011). *Psychology of loneliness*. Nova Science Publishers, Incorporated.

Djundeva, M. & Ellwardt, L. (2020). Social support networks and loneliness of Polish migrants in the Netherlands. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 46(7):1281-1300. doi: 10.1080/1369183X.2019.1597691

Elfadl, W., Lilja, E., Skogberg, N., Selling, K. & Castaneda, A.E. (2020). The Association between Pre- and Post-Migration Wellbeing Factors with Integration among Russian, Somali and Kurdish Origin Adults in Finland. *Finnish Yearbook of Population Research*. 55(45–59).

Hiitola, J., Anis, M. & Turtiainen, K. (2020). *Maahanmuutto, palvelut ja hyvinvointi: Kohtaamisissa kehittyviä käytäntöjä*. Vastapaino.

Islam, MK., & Gilmour, H. (2023). Immigrant status and loneliness among older Canadians. *Health Rep*. 34(7):3-18. doi: 10.25318/82-003-x202300700001

Jung, W., Thompson, HJ. & Byun, E. (2022). Social integration: A concept analysis. *Nurs Forum*. 57(6):1551–1558. doi: 10.1111/nuf.12843

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto. (2025). *Tekoäly oppimisen tukena: Työkaluja tiedonha-
kuun*. Saatavilla 5.2.2025. <https://libguides.kamk.fi/c.php?g=712843&p=5151495>

Kajaanin Haka ry. (2024). *Flow – Suomea ja sosiaalisia taitoja työelämään*. Saatavilla 12.11.2024. <https://www.kajaaninhaka.fi/seura/3904/flow-hanke>

Kankaanpää, R., Eskelinen, N., Veszteg, C., Anand, J., Mäki-Opas, T., Vaarama, M. & Neuvonen, S. (2019). Varhaisessa kotoutumisen vaiheessa olevien pakolaistaustaisten aikuisten elämänlaatua selittävät tekijät. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84(5–6), 538–548.

Kaukko, M., Alisaari, J., Heikkola, L. M., & Haswell, N. (2022). Migrant-Background Student Experiences of Facing and Overcoming Difficulties in Finnish Comprehensive Schools. *Education sciences*, 12(7), 450. <https://doi.org/10.3390/educsci12070450>

Kemppainen, L., Kemppainen, T., Fokkema, T., Wrede, S. & Kouvonen, A. (2023). Neighbourhood Ethnic Density, Local Language Skills, and Loneliness among Older Migrants – A Population-Based Study on Russian Speakers in Finland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20, 1117. doi: 10.3390/ijeroh20021117.

Laakkonen, V. (2022). The Integration Spectacle: Migration, politics, and multiculturalism in a Finnish suburb. *Focaal*, 2022(94), 101–14. <https://doi.org/10.3167/fcl.2021.031102>

Laki kotoutumisen edistämisestä (Kotoutumislaki). 14.4.2023/681. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230681#L1P1>

Maahanmuuttovirasto. (2024). Maahanmuuton tilastot 2023: Maailman konfliktien ja talouden taantuman vaikutukset maahanmuuttoon. Verkkosivu saatavilla 14.11.2024. <https://migri.fi/-/maahanmuuton-tilastot-2023-maailman-konfliktien-ja-talouden-taantuman-vaikutukset-maahanmuuttoon>

Massey, D. S., & Sanchez, R. M. (2010). *Brokered boundaries: Immigrant identity in anti-immigrant times*. Russell Sage Foundation.

Negi, N.J., Siegel, J.L., Sharma, P.B. & Fiallos, G. (2021). "The solitude absorbs, and it oppresses": 'Illegality' and its implications on Latino immigrant day laborers' social isolation, loneliness and health. *Soc Sci Med*. 273:113737. doi: 10.1016/j.socscimed.2021.113737

Nissilä, L., Martin, Vaarala & Kuukka 2006: Saako olla suomea? Opas suomi toisena kielenä -opetukseen. Opetushallitus. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Oliver, P. (2012). *Succeeding with your literature review: A handbook for students*. McGraw-Hill Education.

Robila, M. (2009). *Eastern european immigrant families*. Taylor & Francis Group.

Salminen, A. (2023). Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin (2. tarkistettu painos.). Vaasan yliopisto.

Song, M., Tabuchi, K. & Kobayashi, T. (2018). Stress Conditions and Mental Health Status of International Students Studying in Japan. *Science Journal of Public Health*. 6(3),100-105. doi: 10.11648/j.sjph.20180603.16

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos - THL. (2024a). Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus - Käsitteet. Verkkosivu saatavilla 10.11.2024. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos – THL. (2024b). Kotoutuminen. Verkkosivu saatavilla 24.11.2024. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus/kotoutuminen>

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2024). Maahanmuuttajien työmarkkina-asema on valtaväestöä heikompi. Verkkosivu saatavilla 24.11.2024. <https://kotoutuminen.fi/maahanmuuttajien-tyomarkkina-asema>

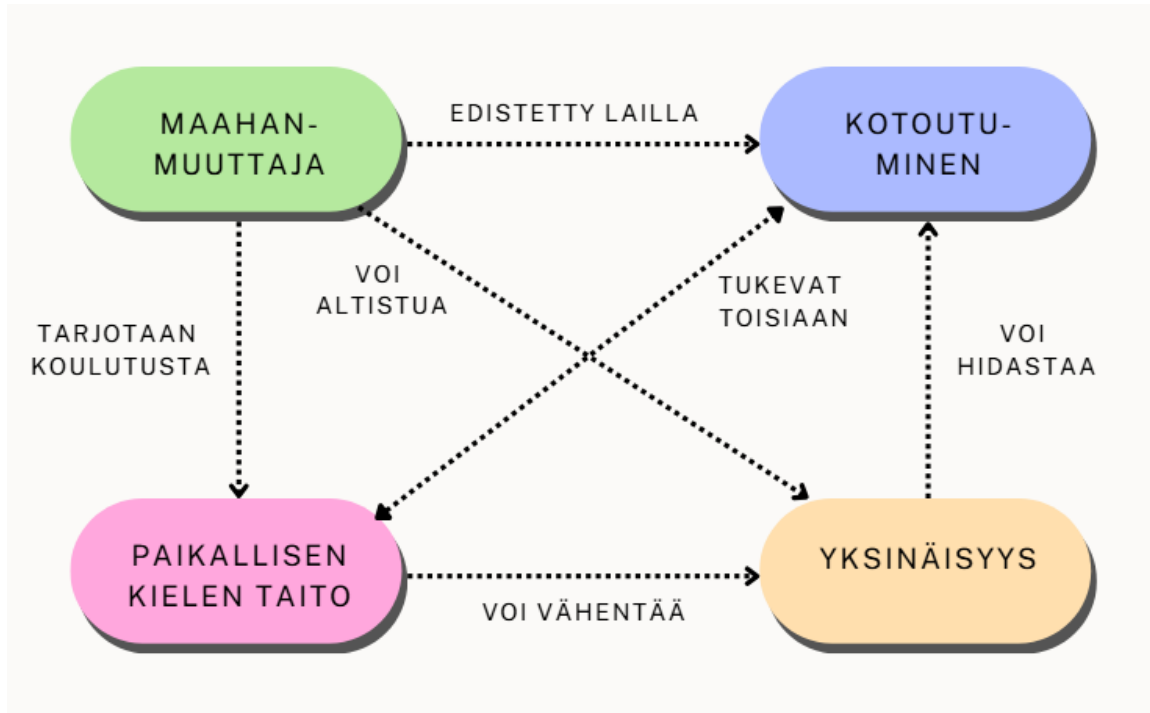
Ulkomaalaislaki. 30.4.2004/301. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>

Vilka, H. (2007). Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Tammi.

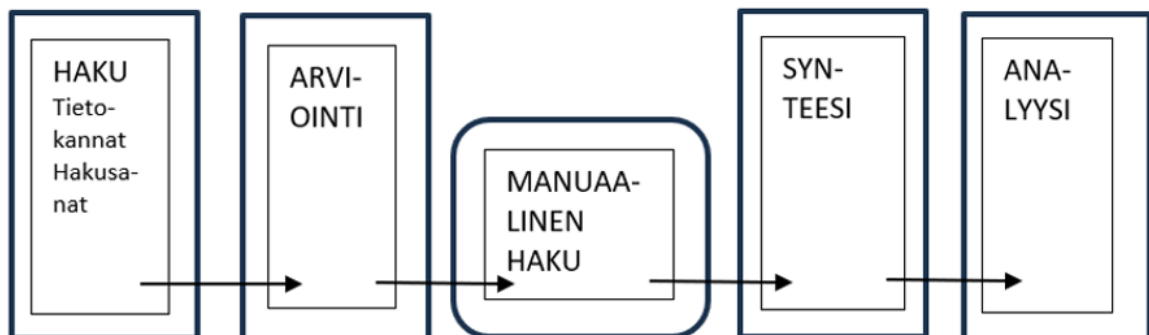
Vilka, H. (2023) Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Art House.

LIITTEET

Liite 1: Kuva 1. Tämän opinnäytetyön keskeisiä teoreettisia käsitteitä ja niiden keskinäisiä suhteita, sivu 11

Liite 2: Kuva 2. SALSA- kehys, sivu 16

Liite 3: Taulukko 2. Sisältöanalyysi, sivu 23

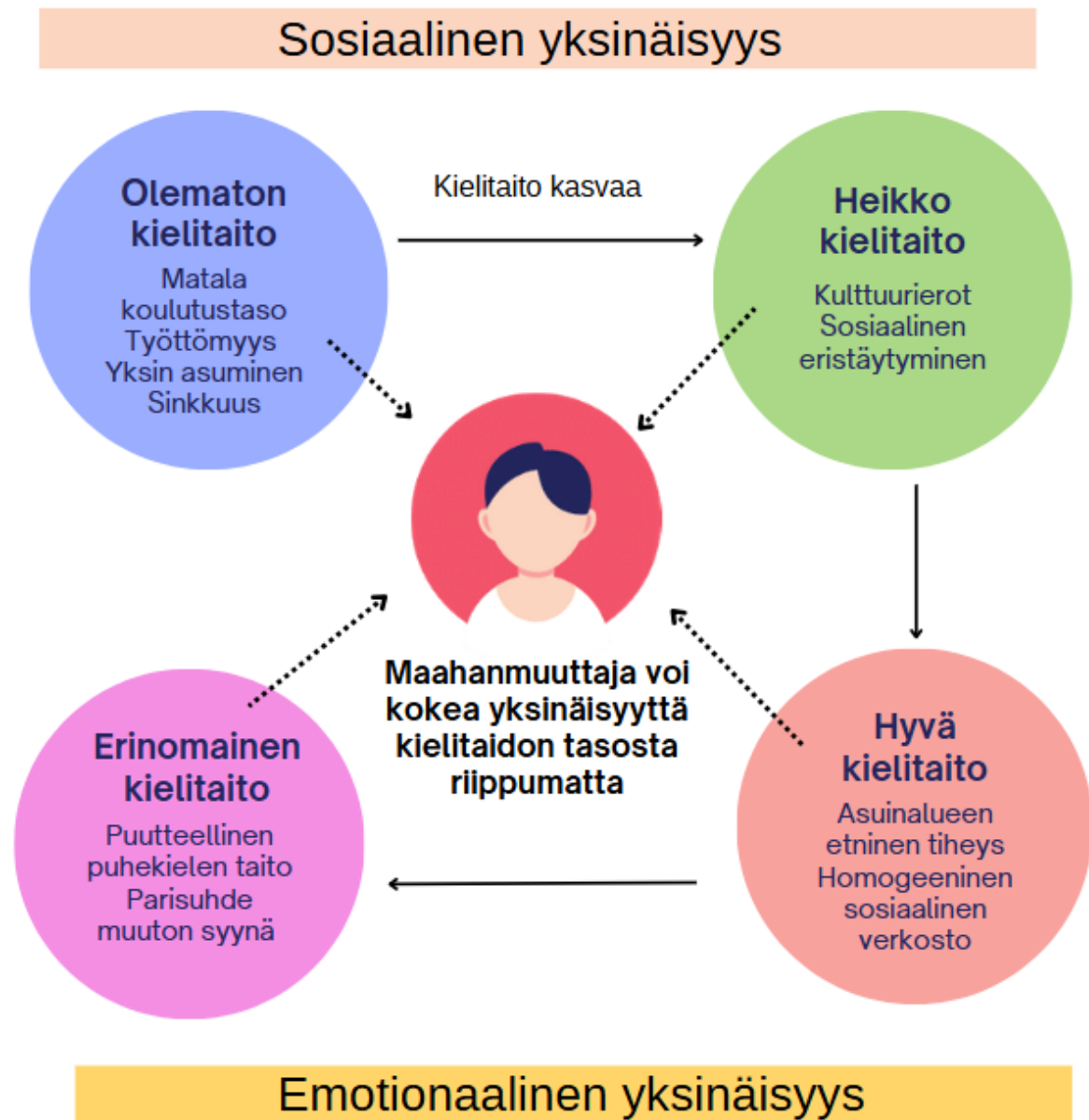
Alkuperäistutkimus	Teoreettiset käsitteet	Metodologia
Djundeva, M. & Ellwardt, L. (2020). Social support networks and loneliness of Polish migrants in the Netherlands. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i> . 46(7):1281–1300.	Maahanmuuttaja, yksinäisyys, koti-ikävä, kuuluminen ja sosiaaliset tukiverkot	Tutkimuksessa analysoitiin Alankomaissa asuvien puolalaisten maahanmuuttajien sosiaalisia tukiverkostoja ja yksinäisyyttä verkkokyselyyn ja tietokoneavusteisiin haastatteluihin pohjautuvan väestötutkimuksen aineiston perusteella
Elfadl, W., Lilja, E., Skogberg, N., Selling, K. & Castaneda, A.E. (2020). The Association between Pre- and Post-Migration Wellbeing Factors with Integration among Russian, Somali and Kurdish Origin Adults in Finland. <i>Finnish Yearbook of Population Research</i> . 55(45–59).	Maahanmuuttaja, kotoutuminen, kielitaito, hyvinvointi	Tutkimusjoukko valittiin satunnaisesti haastatteluna toteutetusta kyselytutkimuksesta (Maamu), jossa analysoitiin venäläisten, somalien ja kurdien sekä ennen että jälkeen maahanmuuton kokemia hyvinvointitekijöitä ja niiden vaikutusta kotoutumiseen Suomessa
Fong, M., Liu, A., Lung, B., Alayche, I., Sayfi, S., Kirenga, R.Y., Chomienne, M., Saad, A., Grenier, J., Kassam, A., Ahmed, R., & Pottie, K. (2024). From struggle to strength in African and Middle Eastern newcomers' integration stories to Canada: A participatory health equity research study. <i>PLoS one</i> , 19(4).	Maahanmuuttaja, hyvinvointi ja mielenterveys	Narratiivianalyysi Kanadaan muuttaneiden maahanmuuttajien kertomuksista. Maahanmuuttajat rekrytoitiin tutkimukseen ja he olivat kotoisin eri Afrikan ja Lähi-Idän maista. Tutkimuksessa käytettiin lisäksi osallistavaa lähestymistapaa, jossa maahanmuuttajat itse osallistuivat tutkimuksen suunnitteluun ja toteutukseen.
Kankaanpää, R., Eskelinen, N., Veszteg, C., Anand, J., Mäki-Opas, T., Vaarama, M. & Neuvonen, S. 2019). Varhaisessa kotoutumisen vaiheessa olevien pakolaistaustaisten aikuisten elämänlaatua selittävät tekijät. <i>Yhteiskuntapolitiikka</i> , 84(5–6), 538–548.	Maahanmuuttajat, pakolainen, elämänlaatu, trauma ja yksinäisyys	Vapaaehtoisina ryhmätilaisuuksina toteutettu kyselytutkimus, jossa kartoitettiin eri maalaisten pakolaistaustaisten maahanmuuttajien elämänlaatua Suomessa WHOQOL-BREF- mittarilla ja muista mittareista kootuilla kysymyksillä.
Kemppainen, L., Kemppainen, T., Fokkema, T., Wrede, S. & Kouvonon, A. (2023). Neighbourhood Ethnic Density, Local Language Skills, and Loneliness among Older Migrants – A Population-Based Study on Russian Speakers in Finland. <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i> , 20, 1117.	Maahanmuuttaja, yksinäisyys, etninen tiheys ja naapurusto	Tutkimuksessa analysoitiin satunnaisotoksena väestökyselyn vastauksia tavoitteena tutkia Suomessa asuvien venäjänkielisten vanhempien maahanmuuttajien yksinäisyyttä ja sen yhteyttä naapuruston etniseen tiheyteen ja paikallisen kielen taitoon.

<p>Song, M., Tabuchi, K. & Kobayashi, T. (2018). Stress Conditions and Mental Health Status of International Students Studying in Japan. <i>Science Journal of Public Health</i>. 6(3),100–105.</p>	<p>Maahanmuuttaja, yksinäisyys, stressi ja mielenterveys</p>	<p>Japanissa opiskelevien kansainvälisten opiskelijoiden stressitekijöitä ja mielenterveyttä kartoitettiin kyselypatteristolla, johon kuului mm. The Revised UCLA Loneliness Scale ja Depressed state self-rating scale CES-D. Kyselyyn osallistuminen oli vapaaehtoista.</p>
<p>Alkuperäistutkimus</p>	<p>Tutkimuslöydökset</p>	
<p>Djundeva, M. & Ellwardt, L. (2020). Social support networks and loneliness of Polish migrants in the Netherlands. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i>. 46(7):1281–1300.</p>	<p>Maahanmuuttajat, joiden sosiaaliset verkostot olivat olemattomia tai pieniä ja sukulaisuuteen perustuvia, olivat muita yksinäisempiä. Paikallisen kielen taitaminen oli tärkeä edellytys ei-sukulaisuuteen perustuvien suhteiden luomiseen. Nämä suhteet vähensivät yksinäisyyttä ja edistivät kotoutumista.</p>	
<p>Elfadl, W., Lilja, E., Skogberg, N., Selling, K. & Castaneda, A.E. (2020). The Association between Pre- and Post-Migration Wellbeing Factors with Integration among Russian, Somali and Kurdish Origin Adults in Finland. <i>Finnish Yearbook of Population Research</i>. 55(45–59).</p>	<p>Kotoutumiseen vaikuttivat lähtömaassa hankittu koulutus ja siellä koetut traumaattiset kokemukset sekä Suomessa koettu elämänlaatu ja yksinäisyys. Kotoutumista edistivät työllistyminen, kielitaito, äänestämisen, paikallisen median seuraaminen, paikalliset ystävät sekä mielekkäät harrastukset.</p>	
<p>Fong, M., Liu, A., Lung, B., Alayche, I., Sayfi, S., Kirenga, R.Y., Chomienne, M., Saad, A., Grenier, J., Kassam, A., Ahmed, R., & Pottie, K. (2024). From struggle to strength in African and Middle Eastern newcomers' integration stories to Canada: A participatory health equity research study. <i>PloS one</i>, 19(4).</p>	<p>Maahanmuuttajien tarinoista heijastui yksinäisyyden, eristäytymisen ja kielitaidottomuuden kokemuksia. He voivat kohdata haasteita sosiaalisen verkoston ja merkityksellisten ihmissuhteiden muodostamisessa.</p>	
<p>Kankaanpää, R., Eskelinen, N., Veszteg, C., Anand, J., Mäki-Opas, T., Vaarama, M. & Neuvonen, S. 2019). Varhaisessa kotoutumisen vaiheessa olevien pakolaistaustaisten aikuisten elämänlaatua selittävät tekijät. <i>Yhteiskuntapolitiikka</i>, 84(5–6), 538–548.</p>	<p>Vastaajista noin kolmasosa koki yksinäisyyttä, ja yhdistettynä traumakokemuksiin sillä oli heikentävä kokonaisvaltainen vaikutus kaikkiin neljään elämänlaadun ulottuvuuteen.</p>	
<p>Kemppainen, L., Kemppainen, T., Fokkema, T., Wrede, S. & Kouvonon, A. (2023). Neighbourhood Ethnic Density, Local Language Skills, and Loneliness among Older Migrants – A Population-Based Study on Russian Speakers in Finland. <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i>, 20, 1117.</p>	<p>Etnisesti tiheillä alueilla asuminen kasvattaa yksinäisyyttä hyvin paikallista kieltä puhuvien joukossa. Hyvä paikallisen kielen taito voi indikoida vahvempaa paikallisen kulttuurin identiteettiä, ja synnyttää sitä kautta eristäytymistä saman lähtömaan maahanmuuttajista.</p>	

<p>Song, M., Tabuchi, K. & Kobayashi, T. (2018). Stress Conditions and Mental Health Status of International Students Studying in Japan. <i>Science Journal of Public Health</i>. 6(3),100–105.</p>	<p>Kielimuuri, taloudelliset tai opiskeluun liittyvät ongelmat ja osa-aika työn vaatimukset olivat merkittäviä stressitekijöitä. 37,3% vastaajilla oli merkkejä masennuksesta, jonka syntymiseen vaikutti eniten yksinäisyys.</p>	
<p>Alkuperäistutkimus</p> <p>Djundeve, M. & Ellwardt, L. (2020). Social support networks and loneliness of Polish migrants in the Netherlands. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i>. 46(7):1281–1300.</p>	<p>Vahvuudet</p> <p>Laaja tutkimusjoukko (N = 1131). Kattavat, monivaiheiset analyysit aineistosta. Erilaisen, merkityksellisten verkostotyyppien ja yhteydenpitotapojen tarkastelu.</p>	<p>Heikkoudet</p> <p>Tutkimusmenetelmä ei ota huomioon yksilötasoisia eroja kysymysten ja vastausvaihtoehtojen tulkinnassa. Tutkimusjoukossa vain puolalaisia maahanmuuttajia.</p>
<p>Elfadl, W., Lilja, E., Skogberg, N., Selling, K. & Castaneda, A.E. (2020). The Association between Pre- and Post-Migration Wellbeing Factors with Integration among Russian, Somali and Kurdish Origin Adults in Finland. <i>Finnish Yearbook of Population Research</i>. 55(45–59).</p>	<p>Laadulliseksi tutkimukseksi erittäin laaja (N = 1846) satunnaisotannalla hankittu tutkimusjoukko. Sukupuolten ja kansalaisuuksien eroja tarkasteltu monipuolisesti. Yksinäisyys ja kielitaito oli asetettu analysoinnin muuttujiksi. Mukana useita eri kansalaisuuksia.</p>	<p>Ei tutkittu syy- ja seurausyhteyksiä. Käytetyt käsitteet voi ymmärtää subjektiivisesti, ja haastattelija voi ohjata vastauksia tahtomattaan. Kielitaidon ja yksinäisyyden välistä yhteyttä ei tutkittu suoraan, vaan se on tulkittavissa muiden yhteyksien kautta.</p>
<p>Fong, M., Liu, A., Lung, B., Alayche, I., Sayfi, S., Kirenga, R.Y., Chomienne, M., Saad, A., Grenier, J., Kassam, A., Ahmed, R., & Pottie, K. (2024). From struggle to strength in African and Middle Eastern newcomers' integration stories to Canada: A participatory health equity research study. <i>PloS one</i>, 19(4).</p>	<p>Mielenkiintoinen, laadullinen tutkimusmenetelmä, joka voi tuoda esiin sellaisia seikkoja, joita kyselyn tai haastattelun kautta voi olla vaikeaa tavoittaa. Tutkimusjoukolla on voinut olla motivaatiota tarinoiden kirjoittamiseen, koska ovat itse olleet mukana suunnittelemassa aineiston keruumenetelmää. Mukana useita eri kansalaisuuksia.</p>	<p>Erittäin pieni tutkimusjoukko (N = 18), jonka kertomusten tulkinta on subjektiivista. Kyseinen tutkimusmuoto vaatii joko kielitaitoa tai tulkkauksia, eikä artikkelista käy ilmi, miten kielitaito on huomioitu tarinoiden tulkinnassa. Menetelmä ei myöskään tarjoa mahdollisuutta kahdensuuntaiseen dialogiin. Mukana on vain vähän miehiä.</p>
<p>Kankaanpää, R., Eskelinen, N., Veszteg, C., Anand, J., Mäki-Opas, T., Vaarama, M. & Neuvonen, S. 2019). Varhaisessa kotoutumisen vaiheessa olevien pakolaistaustaisten aikuisten elämänlaatua selittävät tekijät. <i>Yhteiskuntapolitiikka</i>, 84(5–6), 538–548.</p>	<p>Kattavasti kuvattu tutkimusprosessi, jossa vakioitiin muuttujia regressioanalyysin avulla. Tutkimuksessa hyödynnettiin polkumalleja. Tutkimusjoukko koostui useista eri kansalaisuuksista, joita avustettiin kyselyyn vastaamisessa.</p>	<p>Pieni tutkimusjoukko (N = 210), joka ei ole satunnaisotos. Vastaukset ovat itsearviointeja, ja kysymykset johdettu suomalaisesta järjestelmästä käsin. Kielitaidon ja yksinäisyyden yhteyttä kuvattu lähinnä koulutuksen kautta.</p>

<p>Kemppainen, L., Kemppainen, T., Fokkema, T., Wrede, S. & Kouvonon, A. (2023). Neighbourhood Ethnic Density, Local Language Skills, and Loneliness among Older Migrants – A Population-Based Study on Russian Speakers in Finland. <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i>, 20, 1117.</p>	<p>Laaja, satunnaisotannalla hankittu tutkimusjoukko (N = 1082). Korkealaatuinen, useaan otteeseen testattu tutkimusaineisto, jossa tutkittu yksinäisyyden ja kielitaidon välisen yhteyden lisäksi myös ympäristön vaikutusta edellisiin.</p>	<p>Aineiston analyysin avulla syy- ja seuraussuhteita on haastavaa tulkita. Löydösten konseptualisointi aiemmin tutkittuun jättää toivomisen varaa. Tutkittu vain venäjänkielistä kohderyhmää, jolloin yleistettävyys on kysymysmerkki.</p>
<p>Song, M., Tabuchi, K. & Kobayashi, T. (2018). Stress Conditions and Mental Health Status of International Students Studying in Japan. <i>Science Journal of Public Health</i>. 6(3),100–105.</p>	<p>Vähemmän tutkittu kohderyhmä (kansainväliset opiskelijat) ja länsimaisessa yhteisössä vähemmän esillä oleva kohdema (Japani). Opiskelijat edustivat 11 eri lähtömaata.</p>	<p>Pieni tutkimusjoukko (N = 67). Tuloksia ja niiden välisiä yhteyksiä analysoidaan suppeasti. Tutkimusmenetelmä ei ota huomioon yksilötasoisia eroja kysymysten ja vastausvaihtoehtojen tulkinnessa.</p>

Liite 4: Kuva 3: Kielitaidon vaikutus yksinäisyyteen, sivu 30

Liite 5: Aineistonhallintasuunnitelma

Opinnäytetyön aineistonhallintasuunnitelma

1. Aineistojen yleinen kuvaus

Tutkimuksessa kerättävä tutkimusaineisto koostuu empiirisistä alkuperäistutkimuksista tehdyistä havainnoista ja niiden tiivistämisestä synteetiksi.

2. Aineiston dokumentaatio ja laatu

Alkuperäistutkimusten aineisto on julkisesti saatavilla erilaisissa tietokannoissa esimerkiksi vertaisarvioitujen artikkelien muodossa.

3. Säilytys ja varmuuskopiointi

Säilytän aineistoa joko tiedostoina tai aineistolinkkeinä omalla tietokoneellani. Koska aineisto on julkista, sitä pääsee tarkastelemaan kuka tahansa, jolla on oikeudet siihen tietokantaan, josta julkaistu materiaali löytyy.

4. Säilyttämiseen liittyvät eettiset ja laillisuuskysemykset

Aineiston säilyttämiseen ei liity eettisiä, saati omistus- tai käyttöoikeuksiin liittyviä kysymyksiä, sillä aineisto on julkisesti saatavilla eri tietokannoissa.

5. Aineiston avaaminen ja pitkäaikaissäilytys

Aineistoa on mahdollista käyttää niin pitkään, kuin se verkossa julkisesti saatavilla.

